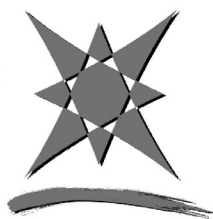

KÖZGAZDÁSZ FÓRUM

Romániai Magyar Közgazdász Társaság
Asociația Economiştilor Maghiari din România
Gesellschaft Ungarischer Ökonomen aus Rumänien
Hungarian Economist's Society of Romania

Tartalomjegyzék

HORVÁTH ANDREA

A refinanszírozás, mint az Európai Központi Bank monetáris politikájának egyik eszköze 3

TASNÁDI JÁNOS-ZOLTÁN

A központi bank függetlenségének szükségessége 9

DR. MÁRTON ALBERT – CSÓSZ CSONGOR

Felsőháromszék „fővárosának” hat év gazdasága: Kézdivásárhely (2000–2005) 16

PÉTER TÜNDE

Járművek lízingelésének vizsgálata Romániában 31

SOMAI JÓZSEF

Gazdasági életünk helye 42

PÁSZTOR CSABA

Újdonságok a gazdasági és pénzügyi jogszabályozásban XLVI. rész 46

RMKT-hírek 49

A lap tartalmának román és angol nyelvű kivonata és tartalomjegyzéke 51

A refinanszírozás, mint az Európai Központi Bank monetáris politikájának egyik eszköze

HORVÁTH ANDREA

1. Az Európai Központi Bank és az eurórendszer

„Az Európai Központi Bank (EKB) és a nemzeti központi bankok együttesen alkotják az eurórendszert, a központi bankok euróövezeti rendszerét. Az eurórendszer elsődleges célja az árstabilitás fenntartása, ami az euró értékének megőrzését jelenti. Mi, az Európai Központi Bank munkatársai mindent megteszünk azért, hogy a reánk bízott központi banki feladatokat hatékonyan végezzük. Munkánkat a feddhetetlenség, a szakértelem, a hatékonyság és az átláthatóság legmagasabb mércéje szerint kívánjuk végezni.”¹

Az EKB mint intézmény 1999 júniusában jött létre. 1998 októberében az EKB már meg is hirdeti a 1999. januártól beinduló egységes monetáris politika stratégiáját és működési kereteit. Ugyanakkor az EKB meghatározó szerepet játszik a pénzüpiaci feltételek és a pénzüpiaci kamatlábak kialakításában.

Az EKB a pénzüpiaci likviditási helyzetet próbálja ellenőrizni és irányítani, ugyanakkor elsődleges feladata a rövid lejáratú pénzüpiaci kamatok irányítása. Az EKB-nek hatalmában áll a pénzüpiaci műveletek lebonyolítási feltételein módosítani.

A monetáris politika intézménye a Központi Jegybank, ugyanakkor a fő bankjegy-kibocsátó és a legfontosabb banki tartalékbiztosító; ezen funkciók betöltésében pedig egyértelműen az egyetlen intézmény, amely képes a jegybanki pénzmennyiséget opimálisan befolyásolni. És hogy miért ennyire fontos a monetáris bázis, miért ennyire fontos a monetáris politika? Egyszerű a válasz: azért, mert nagyon fontos és hasznos célja van, és pedig az árstabilitás fenntartása. E célkitűzés az egész eurórendszerre vonatkozik, az eurórendszer gazdaságpolitikájának támogatása, a nyitott piacgazdaság, illetve a pénz értékének megtartása mellett.

2. A monetáris politika megvalósítása

Az Európai Központi Bank (EKB) különféle eszközöket használ monetáris politikájának megvalósításának céljából.

A monetáris politika legfőbb eszközei a következők:

¹ EKB, EKB könyv, internet, 154 old.

- kötelező tartalékráta;
- jegybanki rendelkezésre állást biztosít;
- nyílt piaci műveletek.

Ezen eszközök mit sem érnének, ha nem létezne és nem lenne működőképes a monetáris politika transzmissziós mechanizmusa.

Feltételezzük, hogy változnak a pénzpiaci kamatlábak, ez az eset pedig nagyon gyakran előfordul. A pénzpiaci kamatlábak befolyásolják a rövid futamidejű banki hitelek és betétek kamatlábait. Továbbá a rövid idejű banki hitelek és betétek kamatlábváltozásai hatással vannak a hosszú távú piaci kamatlábak változására. Végül a monetáris politikai intézkedések csak hosszú idő után hatnak az árakra, és mindig különböző módon.

A monetáris politika célkitűzése az árstabilitás elérése, ez viszont nagymértékben függ a monetáris bázis változásától, a monetáris bázis változása pedig a monetáris politikától.

A penziós ügyletek visszavásárlási megállapodás vagy értékpapír-fedezet garantálása mellett történik. Az eurórendszerben ugyanakkor honosak a végleges adásvételi ügyletek, a kötvénykibocsátás is.

A nyílt piaci műveleteket az EKB kezdeményezi, és szintén ő dönt az alkalmazandó eszközökről. Ugyanakkor a végrehajtás szabályainak meghatározása is az EKB feladatkörébe tartozik.

A nyílt piaci műveletek tenderrel, gyorstenderrel vagy kétoldalú eljárással valósíthatók meg.

Az eurórendszer nyílt piaci műveletei, gyakoriságuktól és az alkalmazott eljárásoktól függően, négy kategóriába oszthatók:

1. irányadó refinanszírozási műveletek (main refinancing operation);
2. hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek (longer term refinancing operation);
3. finomhangoló műveletek (fine-tuning operations);
4. strukturális műveletek (structural operations).

A refinanszírozás mint fogalom legegyszerűbb meghatározása: „egy bank a szükséges hitelt egy másik banktól veszi fel, lehet egy nagyobb nemzetközi bank vagy a jegybank”.

A pénzállomány kezelésében, befolyásolásában egyik leghatékonyabb eszköz a refinanszírozás.

Az irányadó refinanszírozási műveletek közé tartoznak a rendszeres likviditásbővítő penziós ügyletek, heti gyakorisággal és egyhetes lejáratral. A műveleteket a nemzetközi központi bankok tenderei alapján végzik.

A pénzügyi szektor refinanszírozását nagyrészt ilyen műveletek biztosítják.

A hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek olyan likviditásbővítő ügyletek, amelye-

ket havi gyakorisággal, általában háromhavi lejáratra kötnek. További hosszabb lejáratú refinanszírozást biztosítanak az ügyfelek részére, és a nemzeti központi bankok által kiírt tender útján bonyolítják le őket. A hosszabb távú refinanszírozási műveletek végrehajtása során az eurórendszer rendszerint semmilyen jelzést nem kíván közvetíteni a piac felé, így normál körülmények között kamatláb-elfogadóként jár el.

A finomhangoló műveletek végrehajtása ad-hoc alapon történő nyílt piaci művelet. Céljuk a piac likviditási helyzetének kezelése, valamint a kamatlábak alakítása, különösen azoknak a hatásoknak az enyhítése érdekében, amelyeket a piac váratlan likviditásingadozásai gyakorolnak a kamatlábakra.

A finomhangoló műveleteket elsősorban penziós ügyletek formájában bonyolítják le, de végleges adásvételi (outright) ügyletek, devizaswapok és lekötött betétek gyűjtése útján is végrehajthatók. A finomhangoló műveletek estében alkalmazott eszközöket, eljárásokat mindig a tranzakció milyenségéhez és a művelet konkrét célkitűzéséhez kell igazítani. Ezeket a műveleteket a nemzeti központi bankok rendszerint gyors tender vagy kétoldalú eljárás alapján hajtják végre, deszcentralizáltan. Az EKB Kormányzótanácsa kivételes helyzetben dönthet úgy, hogy a szükséges kétoldalú finomhangoló műveleteket maga az EKB hajtja végre. Ezek a műveletek lehetnek likviditáselszívó vagy likviditást teremtő műveletek.

Az eurórendszer strukturális műveleteket is végrehajthat kötvények kibocsátása, penziós ügyletek és végleges adásvételi (outright) ügyletek útján. Ezekre a műveletekre akkor kerül sor, amikor az EKB az eurórendszer pénzügyi szektorral szembeni strukturális helyzetét kívánja kiigazítani.

Az EKB által alkalmazott monetáris eszközök használata nagyon hasznosan össze van hangolva, például a kötelező tartalék egyik funkciója a jegybanki refinanszírozás iránti igény növelése.

3. A refinanszírozás folyamata és következményei

A refinanszírozási művelet a likviditás pillanatnyi kiegyenlítésére szolgál.

A refinanszírozás műveletében a központi bank, a pénzügyi műveletek használata nélkül, kapcsolatba kerül a kereskedelmi bankokkal. A kereskedelmi bankok számára pedig a refinanszírozás likviditáskölcsönzést jelent. A kölcsönkapott likviditást a kereskedelmi bankok értékpapírokkal garantálják.

A refinanszírozás végső sorban azt jelenti, hogy a központi bank a hitelek finanszírozója, a kereskedelmi bankoknak nincs megadva a pénzjegy kibocsátásának lehetősége, ezért van szüksége a központi bankra, mert az értékpapírok ilyen módon kamatozható pénztömege válnak.

A visszavásárlási megállapodásban meghatározott vételár és visszavásárlási ár közötti különbséget egyenlő a művelet időtartama alatt felvett, illetve hitelezett összegre számított kamat összegével, vagyis a visszavásárlási ár magában foglalja a fizetendő kamatot. Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitel formájában létrejövő penziós ügylet kamatát a felvett hitel összegére és a futamidőre alkalmazandó kamatláb alapján kell meghatározni. Az eurórendszer penziós nyílt piaci műveletei esetében egyszerű kamatlábat alkalmaznak, amely a „ténylegesen eltelt napok száma/360” kamatnap-számítási szabályon alapul.

Az eurórendszer rendszeres refinanszírozási műveleteket is végez, általában háromhavi lejáratúval, ezáltal pótlólagos, hosszabb távú refinanszírozást nyújtva a pénzügyi szektor számára. Ezek a műveletek csak kis részt képviselnek az összes refinanszírozási művelet volumenén belül. A hosszabb távú refinanszírozási műveletek végrehajtása során az eurórendszer rendszerint semmilyen jelzést nem kíván közvetíteni a piac felé, így normál körülmények között kamatláb-elfogadóként jár el. Ennek megfelelően a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletekre változó kamatú tenderek formájában kerül sor, és az EKB időről időre jelzi a későbbi tenderek várható ügyleti volumenét. Kivételes körülmények között az eurórendszer fix kamatú tenderek keretében is végez hosszabb lejáratú refinanszírozási műveleteket.

A hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- likviditásbővítő penziós műveletek;
- havi rendszerességűek;
- általában háromhónapos lejáratúak;
- végrehajtásuk decentralizált;
- lebonyolításuk tender útján történik;
- az általános alkalmassági feltételeket teljesítő valamennyi fél nyújthat be ajánlatot a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletre;
- a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletekben mind a forgalomképes, mind a nem forgalomképes eszközök alkalmasak mint fedezeti eszköz.

A refinanszírozásnak kettős kifejtett hatása van:

- egy mennyiségi következmény, mely a forgalomban lévő pénztömegekre gyakorol hatást és
- egy értékbeli következmény, mely a kamatlábak felépítését is befolyásolja.

A mennyiségi hatás

A refinanszírozásra akkor kerül sor, amikor a nem banki szektor likviditás iránti preferenciája magasabb, mint az a szint, amit a kereskedelmi bankok ki tudnának elégíteni a rendelkezésükre álló pénztömeggel. Ilyenkor a központi bank segítségét kérik. A központi bank végső soron pénzjegy kibocsátást hajt végre a refinanszírozás esetében, mert a bankok a kölcsön kapott pénzt kamatoztatni tudják.

A refinanszírozás nagy előnyt jelent azon kereskedelmi bankok számára, amelyek nem képesek hosszú távú hitelt nyújtani, mert a rendelkezésükre álló összeg csak rövid lejáratú hitelt engedne meg. Ilyenkor bevállalhatják a hosszú távú hitelt a refinanszírozás felhasználásával.

Az értékbeli hatás

A refinanszírozásnak, mint akármilyen más szolgáltatásnak, ára van, amit a kamat képvisel. A központi bank elfogadja a kereskedelmi bankok refinanszírozását, de azzal a feltétellel, hogy kifizetésre kerül a Központi Bank által egyoldalúan meghatározott kamatrefinanszírozás következménysorozata, és most ki tudjuk jelenteni, hogy a refinanszírozás monetáris politikai eszköz.

Ha a bankok elfogadják a Központi Bank által meghatározott kamatot, azt jelenti, hogy ez a költség ugyanúgy tovább fog irányulni a kereskedelmi bankok klienseihez is, a végső fogyasztókhoz. A hitel „ára” pedig, amint tudjuk, befolyásolja a forgalomban lévő pénztömeget.

Amellett, hogy a refinanszírozás „ára” irányadó a kereskedelmi bankok tevékenységében, nagyon fontos szerepet játszik a kereskedelmi bankok közti kölcsönzésben is. A refinanszírozás kamata a maximális kamatérték, amit elfogad egy kereskedelmi bank a másiktól.

A refinanszírozás egyik célja az, hogy a bankok zavartalanul és szervezeten tudják kielégíteni likviditási igényeiket, ugyanakkor hogy a pénzpiac rendben működhessen. A refinanszírozás nagyon praktikus konstrukció, amit a Központi Bank a kereskedelmi bankoknak ajánl. Nap végén rendezni lehet az egyenlegeket, és a likviditási ingadozásokat is csillapítani lehet.

4. Az irányadó és a hosszú lejáratú refinanszírozási műveletek. Irányadó kamatláb?

Az irányadó refinanszírozási műveletek és a hosszú lejáratú refinanszírozási műveletek közti eltérés két szempontból közelíthető meg. Elsősorban az irányadó refinanszírozási műveletek sokkal megszokottabbak gyakoriságuk miatt, másodsorban pedig rövid futamidejük miatt.

Ugyanakkor fontos eltérés a refinanszírozás értéke, ami az irányadó refinanszírozás esetében nincs meghatározva, viszont a hosszú lejáratú műveletek esetében nagyon pontosan meg van határozva a maximum refinanszírozásra szánt pénzösszeg az aukció elkezdése előtt. A hosszú lejáratú refinanszírozás nem a likviditás-kiegyenlítésre van kitalálva, hanem a hosszú távú támogatás kifejezés jellemzi a legjobban. A hosszú lejáratú refinanszírozást soha nem befolyásolja az irányadó refinanszírozás.

A második fontos eltérés a Központi Bank befolyásáról szól és a kamatlábra vonatko-

---

zik. Az irányadó refinanszírozás kamata nagyon fontos hatást gyakorol a rövid lejáratú hittelek „árára”.

A refinanszírozási kamatláb a bankrendszer irányadó kamatlába. Hiszen nagyon nagy előrejelző képességgel bír, és nagy hatást gyakorol a kereskedelmi bankok döntéseire.

A 2000-es évtől kezdődően az EKB az össz-refinanszírozás keretében 20% és 25% között nyújtott hosszú lejáratú refinanszírozást.

Az eurórendszer első 5 évében 55 billió euró volt refinanszírozás útján a bankoknak szétosztva. A refinanszírozás nagyon fontos szerepet játszik a monetáris politika eszközei között.

A hosszú lejáratú refinanszírozás eleinte a kis kapacitású bankoknak volt megtervezve, mivel ezen egységek bankközi piaci hozzáférése jelentősen kisebb volt, és a refinanszírozás ezt a lehetőséghiányt kompenzálta volna. A hosszú lejáratú refinanszírozás egyértelműen fontosabb a kis- és középméretű bankoknak, mint a nagy bankoknak. Több tanulmány és megfigyelés tárgya volt, hogy a bankok méretük szerint fordulnak hosszú lejáratú, illetve irányadó refinanszírozáshoz. A következtetés az volt, hogy a likviditás hiányának időtartama a mérvadó. Ha hosszú ideig lesz jelen a likviditáshiány, a bankok hosszú lejáratú refinanszírozást választanak, fordított esetben irányadó refinanszírozást.

Az irányadó refinanszírozásnak nagy szerepe van a kamatlábak kialakításában, ezért is nevezik „irányadó” kamatlábnak. Az irányadó kamatláb nem csak azoknak a bankoknak mérvadó, amelyek refinanszírozáshoz fordulnak, hanem az egész bankrendszernek, mert e kamatláb a monetáris politika irányvonalát jelzi. Ugyanakkor az irányadó kamatláb hatása sokkal hamarabb észrevehető a kereskedelmi bankok kamatláb-változásán, mint a hosszú lejáratú refinanszírozás kamatlábjának hatása.

Néha a refinanszírozási aukciónak nem reális az eredménye, és ezért 2000-ben rengeteg bank terjesztette elő kérését, hogy ezt a típusú nyílt piaci műveletet ne használja többet az EKB.

Mindkét típusú refinanszírozás a monetáris politikának egy-egy eszköze, hiszen a kamatlábat mindkettő befolyásolja, és ugyanakkor a forgásban levő pénztömeg változásában igen nagy szerepet játszik.

Irodalomjegyzék

European Central Bank: *Working Paper Series* No. 359/May 2004.

Európai Központi Bank: *Az Európai Központi Bank – Története, szerepe, feladatai*

Az Európai Unió Központi Hivatalos Lapja, 2006. 12. 13.

www.ecb.com

A központi bank függetlenségének szükségessége

TASNÁDI JÁNOS-ZOLTÁN

A közgazdászok döntő többsége egyetért abban, hogy egy ország jegybankjának szüksége van egy bizonyos fokú, politikától való függetlenségre ahhoz, hogy hatékonyan meghatározhassa és kezelhesse az adott állam monetáris politikáját. Hogy pontosan miért is van erre szükség, azt Alan Greenspan¹ gondolatával magyaráznám: szerinte a jegybank elnökét hosszú távra kell kinevezni, és azért fontos a függetlenség, mert a gazdaságban tervezni kell, és ennek a tervezésnek hosszú távúnak kell lenni. Ezzel ellentétben áll a mindenkori parlament célja, amely rövid távon gondolkodik, és arra törekszik, hogy mandátuma alatt minél több új szavazatot szerezzen, illetve, hogy a régieket megtartsa. Greenspan szerint azért is jó a központi bank függetlensége, mert így a politikusok mandátum végi jelentésükben van kit okoljanak, ha nem sikerült ígéreteiket megtartani, hiszen ők nem szólhattak bele a monetáris politikába, viszont ugyanakkor sikeres mandátum végén kijelenthetik, hogy mindent, amit elértek, azt a monetáris politika segítségével érték el. Greenspan szerint a jegybank függetlensége hiányában nem lenne senki, aki felvállalná a hosszú távú gazdasági terveket.²

A központi bank fő feladata tehát egy ország monetáris politikájának megfogalmazása és ennek gyakorlatba ültetése. Ez olyan tevékenységekkel fonódik össze, mint:

- a gazdaság elsődleges pénzeszközökkel való ellátása;
- a gazdaságban történő pénzmozgások megszervezése, koordinálása és ellenőrzése;
- a hitelezési politika meghatározása;
- az adott állam devizapolitikájának megalapozása;
- a banki tevékenység felülvizsgálata³;
- a költségvetés rövid- és hosszú távú finanszírozása;
- a pénz értékállóságának, valamint a belső és külső pénzügyi egyensúly biztosítása;
- arany- és devizakészletek felhalmozása.⁴

¹ Alan Greenspan 1987-től az Amerikai Egyesült Államok Központi Bankjának elnöke.

² *Romániai Magyar Szó*, 2005. január 21.

³ I. Trencs: *Metode și tehnici bancare – principii, reglementări, experiențe*. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2004.

⁴ http://queen.odl.uni-miskolc.hu/demo/eu-matrix_demo/glossary/k/kozpb_fel.html

A jegybanknak függetlennek kell lennie, viszont ez nem jelenti azt, hogy a jegybank vezetősége kedve szerint cselekedhet bármit. A függetlenség elve mellett ott van az elszámoltathóság elve is, miszerint a jegybank erkölcsi és politikai felelősséggel tartozik a parlamentnek és az adott ország népének. Emiatt az országgyűlésnek joga, sőt, kötelessége felelősségre vonni a központi vezetőségét, ez pedig nem árt semmivel a függetlenség elvének.

Az, hogy a kormány lemond a politikai feladatok egy olyan fontos részéről, mint a monetáris politika, hatalmas visszafogást igényel a politikusok részéről. A tapasztalat viszont azt mutatja, szükséges, hogy a központi bank ellen tudjon állni mindenféle hatásnak, ami arra irányul, hogy a monetáris politikát rövid távú gazdasági fellendülés támogatására vagy az infláció meglepetésszerű szintre hozására használják, ezzel egy mesterséges gazdasági fellendülést teremtvé.

Így fogalmazható meg az ötlet, hogy a monetáris politikával kapcsolatos feladatokat a független központi banknak osszák ki, aminek a hitelessége nagymértékben függ attól, hogy mennyire tud eleget tenni a vele szemben támasztott elvárásoknak, azaz milyen eredménnyel teljesíti a politikai közeg által számára kirótt feladatokat.

A központi bank függetlensége viszont nem lehet határtalan és mindenre kiterjedő. Ha ezt összevetjük egy demokrata társadalomban létező más intézmények függetlenségével, mint például az igazságszolgáltatással, akkor kiderül, hogy a központi bank függetlensége más jellegű; a jegybank függetlensége épp az, amit a politikai kör akar: egy hatásos eszköz, amely a közérdeket szolgálja. Ennek segítségével valósulhat meg egy állam keretein belül a szociális egyensúly, és csak így lehet elérni a gazdaságban az árak stabilitását.

A központi bank autonómiája csak annyira terjed ki, amennyire a parlament ezt megengedi. A gazdasági elmélet és a nemzetközi tapasztalat azt mutatja, kétféle függetlenségi formáról beszélhetünk a központi bankok esetében:

- a bank határozhatja meg azt, hogy milyen célokat akar elérni, és az eszközöket, amelyekkel ezeket megvalósítja (széleskörű függetlenség);
- a célokat a kormány tűzi ki, a központi bank választhatja ki azokat az eszközöket, melyekkel a célokat megvalósítja.

Napjainkban a fejlett európai országokban úgy tűnik, hogy egyre inkább tágítani szeretnék a központi bankok függetlenségét. Franciaország és Anglia határozott lépéseket tesz annak érdekében, hogy átvegyék azokat a monetáris politikai elveket, melyeket Európában Németország vezetett be először. A továbbiakban a fentebb említett két ország jegybankjának a helyzetét fogom felvázolni.

Az 1993. augusztus 4-i törvény értelmében a **Francia Központi Bank** felelőssége a monetáris politika meghatározása és gyakorlatba ültetése volt. Ez a törvény meghatározza a

Központi Bank alapvető feladatát: az árak stabilitásának biztosítását. A fentebb említett törvény értelmében megalakult a bankon belül a Monetáris Politikai Tanács, amely kilenc tagból áll, ezek között található a Francia Bank kormányzója is. E tanács feladata a monetáris politika meghatározása és gyakorlatba ültetésének biztosítása. Ugyanakkor szigorúan tilos a Bizottság számára a kormányzattól vagy más személyektől származó utasítások kérése vagy elfogadása. A kollegiális jelleg, és különösen a mandátumok visszavonhatatlansága megerősíti a Bizottság funkcionalitását és függetlenségét.

Mivel kizárt bármilyen jellegű állami hatóság beavatkozása a magánügyekbe (államelnök, kormány vagy parlament), a Központi Bank a nyitottságra és átláthatóságra fekteti a hangsúlyt. Ez azáltal valósul meg, hogy a miniszterelnöknek és a gazdasági miniszternek joga van részt venni a Monetáris Politikai Tanács gyűlésein. Ugyanakkor ez a nyitottság a Központi Bank kormányzójának az államelnökhöz és parlamenthez intézett éves jelentéséből is kiderül. Az elemző dokumentumokat a pénzügyminisztérium és parlament bizottságai vizsgálják felül.

Ugyanakkor a Monetáris Politikai Tanács tagjainak feladata egyes régiókban találkozókat szervezni a gazdasági és politikai osztály képviselőivel, ami azt hivatott hangsúlyozni, hogy a bank kapcsolatot tart a „külvilággal”, és igyekszik minél jobban megismerni a valóságot, illetve az esetleges véleményeket és elvárásokat.

Az **Angol Központi Bank** reformjára az új, laburista (munkás) párt által vezetett kormány hatalomra kerülésével került sor. 1997. május 6-án az Angol Bank megkapta azt a jogot, hogy a monetáris politika eszközeit meghatározza, viszont az inflációs célok évi meghatározása továbbra is kizárólagosan csak a kormány feladata maradt. Úgyhogy a konzervatív nézeteiről híres Anglia is felismerte azt az igényt, hogy a központi bankoknak egyre szélesebb körű függetlenségre van szükségük.

A központi bank függetlenségére vonatkozó EU-s követelmények

Ahhoz, hogy egy bizonyos ország tagja legyen az eurózónának, eleget kell tennie néhány szigorú megkötésnek, melyek közül az egyik az „intézményi konvergencia”, azaz az EU-s előírásokkal való kompatibilitás.

Az intézményi konvergencia arra vonatkozik, hogy szükséges a nemzeti törvénykezés (legális konvergencia) kompatibilitása az uniós normákkal, és implicit módon a központi bankra vonatkozó törvénykezésnek is meg kell felelnie az előírásoknak.

Az intézményi konvergencia érvényességének vizsgálatakor legfőképpen a központi bank függetlenségének fokát veszik figyelembe, mivel ez az, ami szükségszerű egy gazdasági és monetáris unió zökkenőmentes működéséhez.

A „törvényes kritérium” felértékelése az Európai Monetáris Intézet által meghatározott keret alapján történik. Ez azonos az 1998-as konvergenciajelentéssel, melyet azon EU-tagállamok kellett elkészítsenek, amelyek 1999 január 1-jén tértek át az euróra.

Az a követelmény, hogy a nemzeti törvénykezésnek kompatibilisnek kell lennie az EU előírásaival, nem jelenti a központi bankokra vonatkozó jogszabályok harmonizálását az uniósokkal. Létezhetnek jellegzetes tényezők a nemzeti törvénykezésben olyan mértékben, míg ezek nem sértik az Európai Központi Bankok Rendszerének (EKBR) célkitűzéseit és feladatait.

A kompatibilitás megvalósítására vonatkozó követelmény azon, EU-s előírásoknak nem megfelelő tényezők kiküszöbölését jelenti, melyek az illető állam központi bankjának az EKBR-be való integrációját lehetetlenné teszik. Ilyen tényezők azok, amelyek a jegybank függetlenségét gátolják. Szükségszerű tehát a nemzeti törvénykezés azon pontjainak a feltárása, melyek módosítást igényelnek. A kompatibilitás megköveteli, hogy ezeknek a változásoknak legkésőbb abban a pillanatban kell hatályba lépniük, mikor a nemzeti központi bank az EKBR-nek tagja lesz.

Az uniós törvénykezés nem határoz meg egy receptet, mely alapján meg lehet valósítani a nemzeti jogszabályok kompatibilitását.

Az európai uniós követelések értelmében a központi bank függetlenségének fogalma négy szempontból közelíthető meg:

- működési függetlenség;
- intézményi függetlenség;
- személyi függetlenség;
- pénzügyi függetlenség.

a) Működési függetlenség

A központi bank függetlensége magában nem cél, hanem eszköz egy olyan alapvető célkitűzés teljesítéséhez, mely jól meghatározott kell legyen.

Az EKBR Egyezménye szerint a központi bank teljes körű függetlenségének megvalósításának elsődleges célja az árak stabilitásának megtartása. Az, hogy a központi banknak egyetlen fő célja van, nem azt jelenti, hogy nem kell figyelembe vennie az összes többi makroökonómiai tényezőt, hiszen az Európai Központi Bankok Rendszerének alapokmánya kimondja, hogy „az Európai Központi Bankok Rendszere támogatja az Unió általános gazdasági politikáját úgy, hogy hozzájárul célkitűzéseinek megvalósításához”.

Ugyanakkor a központi bank függetlensége tökéletesen kompatibilis az intézmény döntéseivel kapcsolatos felelősségvállalással, amely megköveteli az átláthatóságot.

b) Intézményi függetlenség

Az intézményi függetlenség bármilyen idegen személy kizárását feltételezi, valamint a központi bankok, ezek döntéshozó szervei és döntéshozó szerveinek tagjai nem kérhetnek és nem fogadhatnak el utasításokat és semmilyen jellegű befolyásolást az Unió intézményeitől, szerveitől, hivatalaitól vagy ügynökségeitől, a tagállamok kormányaitól vagy más szervektől.

Ugyanakkor a központi banknak jogi személyiséggel kell rendelkeznie, és nem vehet részt a kormányzásban, és abban az esetben, mikor ez részvénytársaságként van megszervezve, a részvényesek jogait korlátozni kell annak érdekében, hogy ezek ne befolyásolhassák a bank függetlenségét.

Következésképpen tehát tilos, az EU-s előírásokkal való inkompatibilitás miatt, és ki kell küszöbölni a következőket:

- utasítások elfogadása és kérése;
- a központi bank vagy vezető bizottságának döntéseinek jóváhagyása, felfüggesztése, semmissé nyilvánítása;
- a központi bankok döntéseinek nem független jogi hatósági szervek és szervezetek általi jogi alapú megcenzúrázása;
- szavazati joggal való részvétel a központi bankok döntési szerveiben, még akkor is, ha a szavazat nem döntő jellegű;
- a központi bank vagy ennek vezető szervei általi döntéshozatalt megelőző konzultációk; itt kivételként megemlíthető az az eset, amikor a nemzeti törvénykezés előírja az információ- és véleménycserét, viszont ebben az esetben sem szabad a központi bank függetlenségének rovására cselekedni.

c) Személyi függetlenség

A személyi függetlenség a központi bank vezető szerveinek szerepére, státusára és összetételére vonatkozik, valamint ezek kinevezésére, elbocsátására, a mandátum időtartamára és megújítási lehetőségeire. Figyelembe véve, hogy a tagállamok központi bankjainak kormányzói tagjai az Európai Központi Bank Tanácsának, az EU megkövetel bizonyos kikötéseket a központi bankok alapokiratában a kormányzó és a vezető szervek személyi függetlenségével kapcsolatban. Ilyen kikötések:

- a mandátum minimális időtartama öt év;
- a hivatalból való elbocsátás akkor lehetséges, ha az adott személy nem tudja ellátni feladatát vagy súlyos hibát követett el;
- a hivatalból elbocsátott kormányzó vagy vezető bizottsági tag a legfelsőbb bíróságnál megtámadhatja az elbocsátási döntést;

– a vezető bizottsági tagok nem tölthetnek be semmilyen olyan funkciót, amely érdekellentétet keltsen a két funkció között, valamint hatással legyen a személyi függetlenségére.

d) Pénzügyi függetlenség

Ha egy központi bank független működési, intézményi és személyi szempontból, ez még nem teszi teljesen függetlenné az adott központi bankot, mivel hiányzik a pénzügyi függetlenség, valamint az állami költségvetéstől való függetlenség. A tagállamok pedig nem tehetik központi bankjukat abba a helyzetbe, hogy ne rendelkezzen elegendő pénzügyi forrással az alapvető céljainak, illetve a többi feladatának betöltéséhez.

A pénzügyi függetlenség fogalma azt jelenti, hogy egyetlen külső személy sem (beleértve a kormányt is) léphet közbe direkt vagy indirekt módon a központi bank feladatainak a végzésébe, illetve nem tudja befolyásolni ennek költségvetését. Ennek következtében a központi bankok alapokiratának tartalmazni kell a következőket:

- a saját költségvetés meghatározása;
- saját könyvelési szabályok meghatározása.

Abban az esetben, ha a központi bank tevékenysége alá van vetve egy állami szervezet ellenőrzésének, mint amilyen például a számvevőszék, melynek pénzügyi ellenőrzési szerepe van, az ellenőrzés célja a törvény által meghatározott és jól körülírt kell legyen. Ezt az ellenőrzést nem politikai alapon kell végezni.

A központi bank alapokirata meghatározza, hogy mekkora profitot lehet leosztani; ilyen jellegű kitétel hiányában a központi bank feladata eldönteni ezt, és ebbe a döntésbe nem szólhat bele semmilyen külső szerv vagy személy.

Az európai uniós tagállamok központi bankjainak tőkéjét csak akkor lehet csökkenteni, ha ennek valamely vezető szerve beleegyezik, és ez abban az esetben történhet, ha a tőkecsökkentés nem akadályozza a bankot feladatai elvégzésében. Ugyanakkor a jegybanknak megvan az a joga, hogy szabadon határozhatja meg céltartalékait, viszont ez nem járhat a saját tőke vagy a részvények értékváltozásával.

Zárógondolatként kihangsúlyoznám, hogy a monetáris politika sikeressége nagymértékben függ a kormányzat és központi bank között fennálló kapcsolat milyenségétől, mivel a legtöbb országban e két intézmény határozza meg a gazdaságpolitikát. A monetáris gazdaságpolitika pedig csak akkor lehet igazán sikeres és eredményes, ha a fentebb említett két intézmény (kormány és központi bank) együttműködik, mondhatnánk úgy, hogy kiegészíti egymást.

Irodalomjegyzék

Legea nr.101/1998 privind Statutul BNR

Hanspeter K. Scheller: *Az Európai Központi Bank története, szerepe, feladatai*. Európai Központi Bank; 2004.

György Szapary – Jürgen van Hagen: *Monetary Strategies for Joining the Euro*; Edgar Elgar Publishing, 2004.

Cezar Basno – Nicolae Dardac: *Managementul bancar*. București, Ed. Economică, 2002.

Ligeti Sándor – Sulyok-Pap Márta: *Banküzemtan*. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Budapest, 1998.

<http://www.ecb.int/key/02/sp021024.htm>

<http://www.ecb.int/pub/cons/efficacy/pcopframemonpoen.pdf>

Felsőháromszék „fővárosának” hat év gazdasága: Kézdivásárhely (2000–2005)

DR. MÁRTON ALBERT – CSÓSZ CSONGOR

Rövid gazdaságtörténet

Kézdivásárhely a Kárpát-medence legkeletibb fekvésű magyar többségű városa Kovászna megye északkeleti részén. Mint vásárok tartására alkalmas helyen, a XIV. század második felében telepedtek meg az első kézművesek. A sajátos földrajzi hely is kedvezett a későbbi székközpont fejlődésének. A környező községekből, öt irányból ebbe a csomópontba vezetnek az utak. Brassót az Ojtozi szoroson át Moldvával összekötő fő kereskedelmi út is itt halad át. A város kézműipara gyorsan fellendült. A kis település hamarosan Kézdi-szék gazdasági és közigazgatási központja lett, amelyet Luxemburgi Zsigmond 1427. május 9-én kelt kiváltságlevelével városi rangra emelt Thorja-vására név alatt. A városi ranggal járó kiváltságokra – vásártartási jog, adó- és vámmentesség, a környéken levő erdők használata és birtoklása, szeszes italok árusítása, áruk szállítása – és a moldvai városokkal folytatott árucserére vonatkozó privilégiumok hozzájárultak a mesterségek felvirágoztatásához. A többnyire kézművesek lakta település 1567-ben kapta a mai elnevezést, és évek során alakult ki sajátos települési formája, amely egyedi Kelet-Európában. Az udvartér sajátos vonása Kézdivásárhelynek, ezeket az ott lakó családok nevére nevezték el, s jelenleg 73 udvartér található a városban. Általában az udvartereket az azonos foglalkozású mesteremberek lakták, akik érdekeik védelmére céhbe szerveződtek.

A céhek egy-egy szakma képviselőit egyesítették szabályzat alapján működő testületben. Az azonos foglalkozást űző mesterek érdekeik védelmére szervezték meg ezeket. A középkori városokban, így Kézdivásárhelyen is, a céhszervezet biztosította a kézművesek számára a helyi piac fölötti uralmat, a termékek értékesítésének kizárólagos jogát. Elsősorban a vidék szükségleteit kielégítő iparágak fejlődtek ki, ezek gyorsan kaptak kiváltságlevelet céh-alapításra az erdélyi fejedelmektől. Az első céhet 1572-ben a tímárok alakítják meg. A csizmadiák 1638-ban I. Rákóczi Györgytől kapnak privilégiumot céhek alakítására. Röviddel ezután, 1649-ben, a szűcsök és a fazekasok szerveződnek önnálló céhekbe a II. Rákóczi Györgytől nyert kiváltságleveleik és szabályzataik alapján. Ez a négy céh a XVII. század végén életbe lépő osztrák uralom idején is fennmaradt. A kézművesség és a kereskedelem szabad fejlődését akadályozó elnyomás miatt a többi iparágak képviselői azonban csak jó-

val később, a XIX. század első felében nyerhették el kiváltságleveleiket. Ekkor, viszonylag rövid idő alatt, hét újabb céh alakult. 1807-ben a szíjgyártók, 1809-ben a mészárosok szerveződnek céhekbe, majd a forradalmat közvetlenül megelőző években gyors egymásutánban küldi a Gubernium a többiek kiváltságleveleit és szabályzatait is: a szabókét 1841-ben, az asztalosokét, az üstgyártókét, a kalaposokét és a közös céhbe tömörült kovácsokét és lakatosokét 1844-ben. A XIX. században a város gazdasági fejlődése egyre parancsolóbban követelte meg az idegen uralom lerázását, amely minden területen akadályozta a haladást. Kézdivásárhely aktív részese az 1848–1849-es forradalomnak.

Az 1848–49-es forradalom után az osztrák önkényuralom visszaállítása megakadályozta a további gyors fejlődést. Munkalehetőség hiányában a századfordulón megindult a kisiparosok elvándorlása. A forradalmat követő évszázad alig hozott valami változást a város életében. Így maradhatott fenn az egykori kézműveség és a céhszervezet számos emléke, így őrződött meg a város jellegzetes, építészeti szempontból is egyedülálló központja is.

A második világháború utáni korszak bizonyos változásokat hozott a város fejlődésében. 1948-ban alakult meg az első kisipari termelőszövetkezet és helyi ipari vállalat Sportin névvel, amely induláskor sportfelszereléseket gyártott, majd bútorgyártó vállalattá alakult át. Ugyancsak ekkor állami tulajdonba ment át az a kis, mindössze két részleggel működő fűrészüzem, amely a két világháború közötti időszakban létesült, majd korszerű faipari vállalattá nőtte ki magát. Szintén 1948-ban létesült a kezdetben Gábor Áron nevét viselő vállalat is, mely megalakulásakor egy élelmiszeripari részleggel kezdett termelni, az 1958-ban végrehajtott átszervezéskor egységeinek száma tízszeresére nőtt, és Poliprod néven működött tovább. 1951-ben létesült a kisipari termelőszövetkezet, mely az 1955-ben történt átszervezéskor a Munkás Kisipari Termelőszövetkezet nevet vette fel, és 1975-ben már 58 termelő egységgel dolgozott.

Az 1968-as évben a mintegy 300 millió lejt kitevő beruházások megváltoztatták a város, a környék munkaerő-feleslegének a foglalkoztatását. Az ipari övezet gyárai közül először a Secuiana készruhágyár kezdte meg a termelést 1969-ben. A hazai szükségletek kielégítésén kívül számos országba – Olaszország, Franciaország, Szovjetunió – exportálta termékeit. A keményítő- és glukózagyár (Amidon) 1970-ben kezdte meg működését, mint az ország egyik legkorszerűbb, csaknem teljesen automatizált vállalata. Az új ipari övezet legjelentősebb létesítménye, a csavargyár (Mechanikai vállalat), ugyancsak 1970-ben kezdi meg a termelést, először a termékei a belföldi piac, majd később a külföldi piac igényeit elégítik ki. 1971-ben kezd termelni a tejfeldolgozó gyár, amelynek 16 különböző terméke főleg a helyi kereskedelmi egységeket látta el tejtermékkel. Az ipari övezet utolsóként beindított egysége a szigetelőgyár, mely egy teljesen új helyzetet eredményezett a város gazdasági életében.

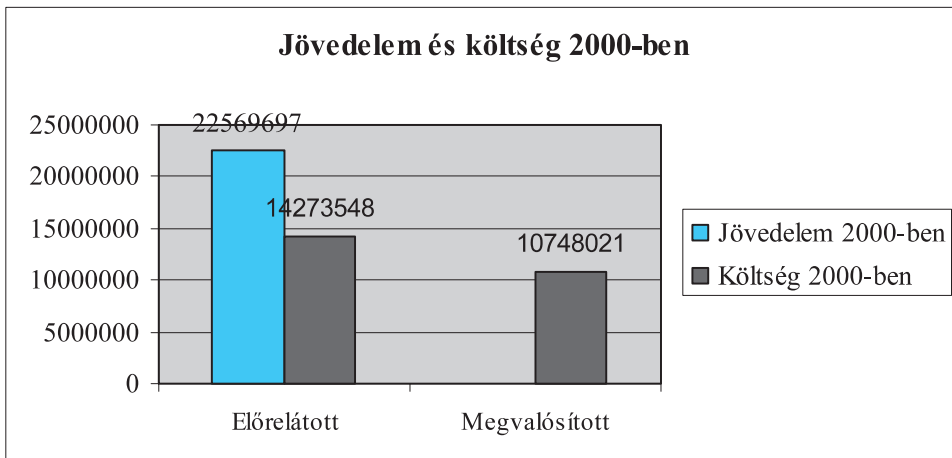
Az 1989-es rendszerváltás teljes mértékben megváltoztatta a város gazdasági életének szerkezetét. Egyre több magántőkéjű kisvállalkozás indul meg főleg a kereskedelem terén, a meglévő nagy állami vállalatok pedig fokozatosan épülnek le s bocsátják el alkalmazottaikat. Megerősödik a konfekcióipar a Fashion csoport megjelenésével, amely német és részben önkormányzati tőkével rendelkező vállalkozás. A 90-es évek második felében meginduló privatizációs folyamat egyértelműen munkanélküliséget eredményez. A meglévő nagyvállalatok részben – Poliprod, Secuiana, szigetelógyár – vagy teljesen megszüntetik tevékenységüket – bútorgyár, tejgyár, fafeldolgozó vállalat, csavargyár. E folyamat következtében az aktív férfilakosság munka nélkül marad, vagy visszahúzódik falura, megpróbálva mezőgazdaságból megélni vagy munkalehetőséget keresni a szomszédos megyékben és külföldön. A kézdívásárhelyi családokban a konfekcióiparban dolgozó nő a családfenntartó, és e helyzet kapcsán kezdték nevezni Kézdívásárhelyet és Háromszéket az amerikai Silicon Valley mintájára Touses Valley-nek.

A felsorolt szerkezeti változások, az állami vállalatok megszűnése, a munkanélküliség növekedése befolyásolja az önkormányzat bevételeit is. A következőkben megvizsgáljuk – az önkormányzat által rendelkezésünkre bocsátott információk alapján – az utolsó hat év bevételeinek alakulását, valamint ezek felhasználását.

A városi költségvetés alakulása 2000 és 2006 között

A jövedelem és költség 2000-ben a következőképpen alakult:

ezer ROL

Forrás: Kézdívásárhely önkormányzatának információs irodája

A 2000-es évre vonatkozó megvalósított jövedelmi adatokat nem bocsátották rendelkezésünkre, így tehát csak az előrelátott jövedelmi adatokat tudjuk feldolgozni.

Az előrelátott jövedelem 7,27%-kal kevesebb, mint 1999-ben. Fontos források a jövedelmi adóból származó bevétel, amely az összjövedelem 42,36%-a, a lakossági illetékek és adókból származó jövedelem: 17,09%, jogi személyek terület- és épületadója: 10,55%, és a más és különleges jövedelmekből származó bevétel, amely összesítve az összjövedelem 18,17%-a.

ezer ROL

Elkülönített fizetési adó (35%)	934 456
Lakossági illetékek és adók	3 858 896
Állami területek bérleti díja	101 559
Terület- és épületadó (jogi személyek)	2 381 154
Más direkt adók	585 013
Előadásadó	19 305
Más indirekt adók	19 254
Közüntézmények jövedelme	589 762
Más jövedelmek	2 577 707
Állami javak eladása	21 895
Speciális jövedelmek	1 524 253
Jövedelmi adóból származó jövedelem	9 561 485
Támogatás	394 958

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

Az előrelátott és megvalósított költségek a 2000-es évre a következők:

ezer ROL

Tanügy	238 000	1 809 789
Kultúra és művészet	224 399	1 118 072
Községi gazdálkodás	8 890 885	5 367 033
Helyi hatóságok	3 748 678	1 676 514
Társadalombiztosítás, szociális segély	1 003 421	616 152
Más költségek	168 165	160 461

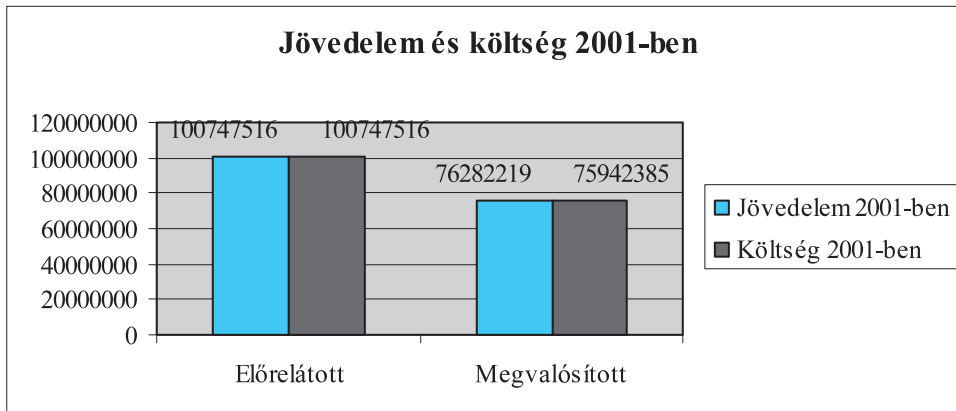
Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

A két érték között a különbség 3 525 527 ezer ROL, illetve 24,69%. A megvalósított költség mértékét nagyban befolyásolta a községi gazdálkodásnál csökkentett kiadások, a csökkentés az előrelátott költséghez viszonyítva 39,63%-os volt. Nagymértékű költségcsökkenést figyelhetünk meg a helyi hatóságok költségvetésében is, amely 55,27%-os volt.

2000-ben a Jövedelem fejezetnél nem kaptunk bemutatható számadatokat. Jelentős két költségvetés-csökkenés, de meg kell említenünk, hogy a tanügyi költségek az előrelátott értékhez viszonyítva 660,41%-kal nagyobbak lettek a megvalósítás során. Hasonló óriási növekedést észlelhetünk a kultúra és művészet területén is, ahol a megvalósított költségek 398,25%-kal nagyobbak az előrelátott érték szintjénél.

Az előrelátott jövedelem és költségértékek 2001-ben megegyeznek, de a megvalósított értékek nem. Az előrelátott jövedelem 346,38%-kal nagyobb 2000-hez viszonyítva, tehát jelentős jövedelemnek lehetünk tanúi.

ezer ROL

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

Az előrelátott és megvalósított jövedelem közötti különbség 24 465 297 ezer ROL, illetve 24,28%. E különbség nagyobb része annak tulajdonítható, hogy az előrelátott külföldi kölcsön nem valósult meg, ez az érték a csökkenés 74,81%-a.

Két nagy jelentőségű megvalósított jövedelemforrást szeretnénk kiemelni: az elkülönített hozzáadottérték-adó, amely 54,53%, és a jövedelmi adóból származó bevétel amely 26,38%-a az összjövedelemnek.

ezer ROL

Lakossági illetékek és adók	5 073 815	4 903 000
Állami területek bérleti díja	21 590	23 256
Terület- és épületadó (jogi személyek)	3 959 592	3 602 293
Más direkt adók	878 153	922 530
Előadásadó	45 000	27 907
Más indirekt adók	150 000	129 531
Közintézmények jövedelme	595 000	408 507
Más jövedelmek	2 885 785	2 434 565
Állami javak eladása	25 000	17 062
Elkülönített fizetési adó	2000	1332
Elkülönített hozzáadottérték-adó (TVA)	41 701 970	41 597 974
Jövedelmi adóból származó jövedelem	22 562 711	20 129 923
Más költségvetési támogatás	1 182 567	1 115 021
Speciális jövedelmek	3 361 000	969 318
Külföldi kölcsön	18 303 333	0

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

Előrelátott és megvalósított költségek 2001-ben:

ezer ROL

Tanügy	48 761 933	47 903 085
Kultúra és művészet	3 317 207	2 286 089
Szolgáltatások és fejlesztés	37 789 938	17 746 848
Helyi hatóságok	5 106 502	4 990 915
Társadalombiztosítás, szociális segély	2 167 440	2 157 969
Speciális és más költségek	3 604 496	857 479

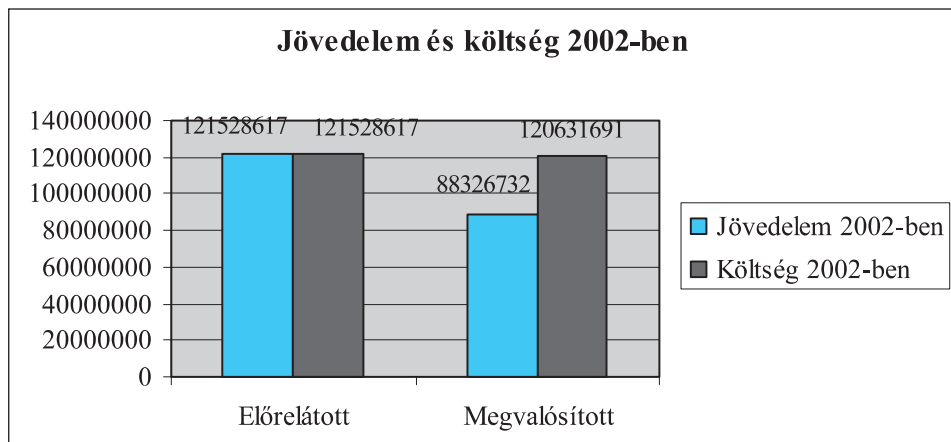
Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

A költségviszaesés jelentős hányadát a szolgáltatásokra és fejlesztésre szánt összeg csökkentésének tulajdoníthatjuk, amely az összcsökkenés 80,80%-át teszi ki.

2001-ben a Polgármesteri hivatal a legtöbbet a tanügy finanszírozására költött, az összköltség 63,07%-át. 2001-ben a jövedelemvisszesés 74,81%-a külföldi hitel, és még két jelentős jövedelemcsökkenést szeretnénk megemlíteni: jövedelmi adóból származó jövedelem, amely a csökkenés 9,94%-a és a különleges jövedelmek, amely a csökkenésből 9,77%-ot tesz ki. A költségviszaesés 80,80%-át a szolgáltatások és fejlesztésre szánt összeg csökkenése okozta. A tanügyi költségek csökkenése 3,46%-át képezi az összcsökkenésnek.

A 2002-es év költségvetési értékei másként változnak, mint az előző években. Az előrelátott és megvalósított jövedelem és költség megegyeznek egymással, de a megvalósított költség jóval nagyobb, mint a megvalósított jövedelem. A megvalósított jövedelem 26,77%-kal kisebb, mint a megvalósított költség.

ezer ROL

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

A megvalósított jövedelem túlnyomó része 2002-ben is az elkülönített hozzáadott érték adóból származott: 56,85%, és a jövedelmi adóból származó bevétel, amely 22,50%-a az összjövedelemnek. Ezenkívül jelentős összeg jön be a lakossági illetékekből és adókból is.

ezer ROL

Lakossági illetékek és adók	7 624 111	7 082 295
Állami területek bérleti díja	21 590	13 212
Terület- és épületadó (jogi személyek)	4 276 088	4 863 545
Más direkt adók	1 802 083	1 325 485
Előadásadó	45 000	48 815
Más indirekt adók	202 500	184 902
Közüntézmények jövedelme	900 000	956 719
Más jövedelmek	3 689 887	3 089 277
Állami javak eladása	150 000	65 758
Elkülönített fizetési adó	0	45 538
Elkülönített hozzáadottérték-adó (TVA)	50 965 119	50 220 906
Jövedelmi adóból származó jövedelem	24 087 239	19 878 234
Speciális jövedelmek	2 765 000	552 046
Külföldi kölcsön	25 000 000	0

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

A költségek 2002-ben nagyon megnőttek, a jövedelmet is jóval meghaladták, ahogy azt már fennebb is említettük. A megvalósított nagy költségnövekedést a tanügyi és a szolgáltatások és fejlesztések költségeinek növekedésének tulajdoníthatjuk. Ez a két költségtényező az összköltség 85,79%-át teszi ki.

ezer ROL

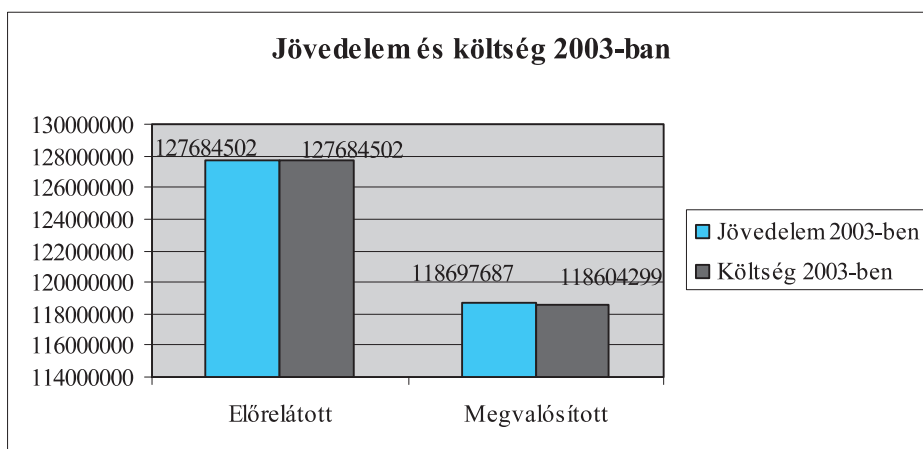
Tanügy	58 864 514	58 864 514
Kultúra és művészet	2 990 870	2 093 874
Szolgáltatások és fejlesztés	44 633 474	44 633 506
Helyi hatóságok	6 316 770	6 316 772
Társadalombiztosítás, szociális segély	5 168 489	5 168 499
Speciális és más költségek	3 554 500	3 554 526

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

2002-ben a megvalósított költség nagyobb, mint a jövedelem. A nagy jövedelemkiesést 75,29%-ban a külföldi jövedelem meg nem valósulása okozta. A következő jövedelemkiesést a jövedelmi adóból származó jövedelem képezte, amely a kiesés 12,67%-át jelentette. A megvalósított speciális jövedelmek is kisebbek az előrelátottnál, a csökkenés 6,66%-át jelenti. A költségek szintjén a változás nagyon kicsi.

A 2003-as költségvetésben a jövedelmek már ismét meghaladják a költségek szintjét. A megvalósított jövedelem 0,01%-a meghaladja a megvalósított költséget.

ezer ROL

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

A jövedelmek struktúrájában nem észlelhető számottevő változás. Az előrelátott és megvalósított jövedelem közötti különbség 8 986 815 ezer ROL, illetve 7,03%. A jövedelemcsökkenést az előre betervezett jövedelmek mértékének a nem beteljesülése okozta.

A megvalósított jövedelem 48,27%-a, illetve 24,41%-a a már megszokott elkülönített hozzáadottérték-adóból, illetve a jövedelmi adóból származott. Természetesen jelentős összeget bevételeztek a lakossági illetékekből és adókból, a jogi személyek terület- és épületadóijából, más indirekt és jövedelmekből, adókból, amelyek együtt az összjövedelem 19,96%-át képezték.

ezer ROL

Lakossági illetékek és adók	8 320 000	8 080 499
Állami területek bérleti díja	22 500	52 651
Terület- és épületadó (jogi személyek)	5 565 000	5 793 058
Más direkt adók	1 970 000	1 979 857
Előadás adó	65 000	24 583
Más indirekt adók	4 095 000	4 459 174
Közüntézmények jövedelme	1 100 000	1 145 239
Más jövedelmek	6 765 000	5 366 302
Állami javak eladása	597 000	597 923
Elkülönített hozzáadottérték-adó (TVA)	57 966 241	57 298 817
Jövedelmi adóból származó jövedelem	29 926 761	28 976 296
Más költségvetésből származó jövedelmek (TB)	2 510 000	2 310 764
Speciális jövedelmek	3 782 000	912 524
Belföldi befektetési hitelek	5 000 000	1 700 000

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

Az előrelátott és megvalósított költségek között a különbség 9 080 203 ezer ROL. A megvalósított költségek 58,17%-át a tanügyre fordították, de természetesen jelentős pénzösszeget fordítottak a szolgáltatásokra és fejlesztésre is.

ezer ROL

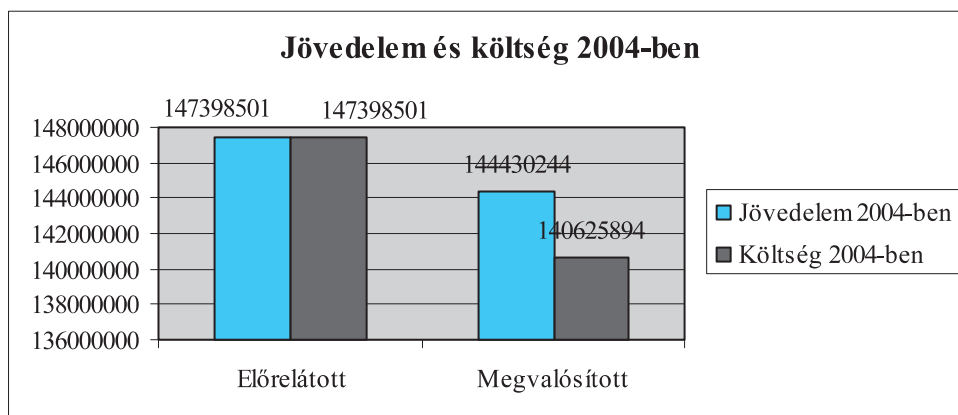
Végrehajtó hatalom	8 356 000	7 654 375
Tanügy	69 979 632	68 994 005
Kultúra, művészet és sport	5 314 821	4 791 671
Szolgáltatások és fejlesztés	30 806 459	29 489 864
Más gazdasági költségek	2 196 000	1 378 490
Társadalombiztosítás, szociális segély	7 043 344	6 103 512
Más költségek	116 246	22 200
Speciális költségek	3 782 000	170 182
Belföldi befektetési hitelek	90 000	0

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

2003-ban az előrelátott és megvalósított jövedelem között a különbség 7,03%. A meg nem valósult jövedelmek a következők: a belföldi befektetési hitel, amely a jövedelemkiesés 36,72%-a, speciális jövedelemcsökkenés 31,92% a különbségből, és még egy lényeges tényező a más jövedelmek terén észlelt meg nem valósítás 15,56%-a. A költségek csökkenésével kapcsolatban három lényeges költségtényezőt szeretnénk kiemelni, melyek megvalósított értéke kisebb az előrelátottaknál: speciális költségek, amelyek 39,77%-át jelenti költségcsökkenésnek, a szolgáltatások és fejlesztés 14,49%, a társadalombiztosítás pedig 10,34% a költségcsökkenésből.

A 2004-es évben az előrelátott jövedelem és költség egyforma értéket mutat, tehát a tanács az évi jövedelmet teljesen el akarta költeni. A megvalósított értékek kisebbek az előrelátott értékeknél. Az előrelátott jövedelem 97,98%-át valósította meg és az előrelátott költségek 95,40%-át, ebből a két adatból kitűnik, hogy az év folyamán a teljes jövedelemösszeget nem költötték el.

Ezer ROL

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

Az előrelátott és megvalósított jövedelem közötti különbség annak tulajdonítható, hogy bizonyos előre betervezett jövedelmek nem teljesülnek, de szerencsés esetben a fordítottja is bekövetkezhet, és ez a jövedelemhiányokat pótolja. Habár a 2004-es költségvetésben nincs nagy különbség az előrelátott és a megvalósított jövedelem között, pár esetet mégis megemlíthetünk; az előrelátott jövedelem nagyobb, mint a megvalósított jövedelem: a lakossági illetékek és adók, más jövedelmek, állami javak eladásából származó jövedelem. A fordítottja, az előrelátott jövedelem kisebb, mint a megvalósított jövedelem: jogi személyek terület- és épületadója, más indirekt adók. 2004-ben az előrelátott és megvalósított

jövedelem közötti különbség annak tulajdonítható, hogy bizonyos előre betervezett jövedelmek nem teljesülnek, de szerencsés esetben a fordítottja is bekövetkezhet, és ez a jövedelemhiányokat pótolja. Habár a 2004-es költségvetésben nincs nagy különbség az előrelátott és a megvalósított jövedelem között, pár eset kivételt képez. A következőkben a megvalósítás értékét közöljük százalékban az előrelátotthoz képest: lakossági illetékek és adók (81,61%), más jövedelmek (86,79%), állami javak eladásából származó jövedelem (35,03%). A fordítottja is megtörtént, tehát az előrelátott jövedelem kisebb, mint a megvalósított jövedelem: jogi személyek terület- és épületadója (131,30%) és más indirekt adók (118,38%). 2004-ben is az előrelátott költségek nagyobbak voltak, mint a megvalósítottak. Ezt a változást jelentősen a következő költségelemek befolyásolták: a kultúra, művészet és sport az előrelátott költség 75,08%-át valósította meg és az összköltség-csökkenés 21,99%-át jelenti, a szolgáltatásokra és fejlesztésre is csak az előrelátott összeg 91,52%-át költöttek el, amely az összcsökkenés 29,94%-a, a társadalombiztosítás költségei is kisebbek az előrelátottnál, a megvalósítás 83,60%, végrehajtó hatalom költségmegvalósítása 93,10%.

A 2004-es évben is a kézdívasárhelyi tanács két fő jövedelmi forrása az elkülönített fizetési adó, amely a megvalósított összjövedelem 50,62%-a és a jövedelmi adó, amely 24,18%-át teszi ki az összjövedelemnek.

ezer ROL

Lakossági illetékek és adók	9 133 500	7 454 107
Állami területek bérleti díja	55 000	53 810
Terület- és épületadó (jogi személyek)	6 500 000	8 534 786
Más direkt adók	2 250 000	2 235 316
Előadás adó	55 000	38 526
Más indirekt adók	4 380 000	5 185 165
Közüntézmények jövedelme	1 210 000	1 094 391
Más jövedelmek	10 385 000	9 013 495
Állami javak eladása	2 568 000	899 745
Elkülönített fizetési adó	73 242 518	73 124 042
Jövedelmi adóból származó jövedelem	35 297 233	34 927 928
Más költségvetésből származó jövedelmek (TB)	2 000 000	1 563 021
Adományok	322 250	305 912

Forrás: Kézdívasárhely önkormányzatának információs irodája

Természetesen a 2004-es évben is a városi költségvetésből a tanügy emészti fel a legnagyobb hányadot: a megvalósított összköltségek 62,28%-át teszi ki. A szolgáltatásokra és fejlesztésre 2004-ben 15,54%-ot, a közszállításra és kommunikációra 7,62%-ot költöttek.

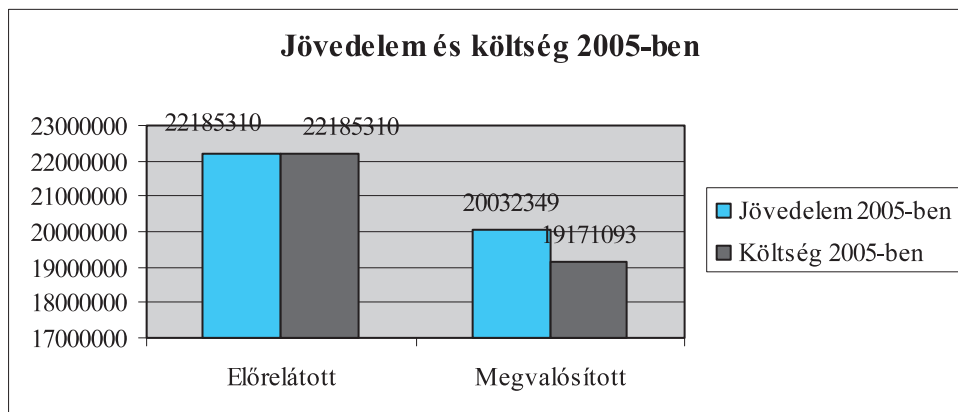
ezer ROL

Végrehajtó hatalom	9 887 640	9 205 687
Tanügy	88 253 084	87 586 883
Kultúra, művészet és sport	5 979 316	4 489 768
Szolgáltatások és fejlesztés	23 928 960	21 900 907
Más gazdasági költségek	2 077 200	1 775 729
Társadalombiztosítás, szociális segély	4 760 000	3 979 591
Más költségek	410 000	208 243
Közszállítás és kommunikáció	11 336 148	10 717 426
Hitel és kamat	766 153	761 660

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

2005-ben vezette be a Nemzeti Bank az új, erős lejt, és már az évi kimutatások az új lejtben (RON) vannak kifejezve. Az előrelátott jövedelem és költség értéke megegyezik. A megvalósítási jövedelmi ráta 90,29%, a megvalósított költségráta 86,41%, tehát ismét nagyobb a jövedelem, mint a költség.

RON

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

A legnagyobb jövedelem 2005-ben az elkülönített hozzáadottérték-adóból származik, amely a megvalósított összjövedelem 59,40%-át teszi ki. Jelentős forrás a jövedelmi adóból származó jövedelem (16,15%), jogi személyek terület- és épületadója (6,35%) és az állami javak eladásából származó jövedelem (5,79%).

RON

Lakossági illetékek és adók	1 211 900	766 425
Területadó	6050	5083
Terület- és épületadó (jogi személyek)	838 000	1 273 301
Más direkt adók	264 500	223 178
Előadásadó	6000	2623
Más indirekt adók	502 100	383 410
Közüntézmények jövedelme	220 000	136 624
Más jövedelmek	1 084 117	531 202
Állami javak eladása	1 816 000	1 161 676
Jövedelmi adóból származó jövedelem	3 534 708	3 236 300
Elkülönített hozzáadottérték-adó (TVA)	11 928 375	11 900 357
Más költségvetésből származó jövedelmek (TB)	250 000	146 810
Adományok	523 560	265 360

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

A 2005-ös év költségei közül három jelentősebbet szeretnénk kiemelni: tanügy:57,26% a megvalósított összköltségből, szolgáltatások és fejlesztés (12,75%), közszállítás és kommunikáció (10,02%).

RON

Végrehajtó hatalom	1 252 220	1 113 760
Tanügy	11 108 773	10 978 046
Egészségügy	71 295	56 429
Kultúra, művészet és sport	2 012 137	833 224
Szolgáltatások és fejlesztés	2 811 376	2 444 455
Környezet és víz	1 312 100	869 252
Helyi rendőrség	70 149	62 809
Más gazdasági költségek	244 920	244 060
Társadalombiztosítás, szociális segély	573 006	543 555
Más költségek	23 257	8544
Közszállítás és kommunikáció	2 611 027	1 921 975
Kamat	27 050	26 984
Hiteltörlesztés	68 000	68 000

Forrás: Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

2005-ben a jövedelem csökkenését befolyásoló tényezők: lakossági illetékek és adók – a megvalósított érték az előrelátott 63,24%-a, más jövedelmek megvalósítási rátája 48,99%, állami javak eladásából származó jövedelem megvalósítása 63,69%. Az előrelátott

és megvalósított költségek jelentősebb különbségek: a kultúra, művészet és sport megvalósított költsége 41,40%-a az előrelátottnak, és ez a csökkenés az összköltségcsökkenés 39,11%-át jelenti. A szolgáltatások és fejlesztés esetében a megvalósítási ráta 86,94%, a környezet és víz költség megvalósítási rátája 66,24% és a közszállítás és kommunikáció megvalósított költségi rátája 73,60%.

Következtetés

Az előrelátott és megvalósított jövedelem közötti különbség annak tulajdonítható, hogy bizonyos előre betervezett jövedelmek nem teljesülnek, de szerencsés esetben a fordítottja is bekövetkezhet, és ez a jövedelemhiányokat pótolja. Habár a 2004-es költségvetésben nincs nagy különbség az előrelátott és a megvalósított jövedelem között, pár esetet megemlíthetünk; az előrelátott jövedelem nagyobb, mint a megvalósított jövedelem – a lakossági illetékek és adók, más jövedelmek, állami javak eladásából származó jövedelem. A fordítottja: az előrelátott jövedelem kisebb, mint a megvalósított jövedelem – jogi személyek terület- és épületadója, más indirekt adók.

A jövedelem és költség a tanulmányozott időszakban folyamatosan emelkedett. Csak egyszer lépte át a költségek szintje a jövedelem szintjét. De fel lehet tenni azt a kérdést, hogy minek az eredménye az évről évre történő növekedés. Ennek a kérdésnek a megválaszolására két alternatíva van: (1) gazdasági fejlődés vagy (2) vágtató, majd mérsékelt infláció. Szerintünk gazdasági fejlődésről, olyan körülmények között, ahol minden nagy teljesítményű és sok munkást foglalkoztató üzem egymás után zárja be a kapuit vagy csökkenti a működését, nem beszélhetünk. Tehát valójában az infláció rátája alapján, nominálisan nő a kézdívásrhelyi tanács jövedelme és költsége.

A fenti elemzés egyértelműen bizonyítja, a város költségvetési jövedelmei, költségei elsősorban az itt élők erőfeszítéseinek az eredménye. Ezért szükséges, hogy a városban létrehozott jövedelmek fölött helyszínen, és ne „máshol” döntsenek, és ezen jövedelmek a város megfelelő szintű fenntartását biztosítani tudják. Ehhez szükség van törvénykezési változtatásokra, de szükség van a helyi vállalkozási mentalitásnak a megváltoztatására is. Nem lehet jövedelemnövekedésről beszélgetni, amikor a helyi vállalkozó – átlépve bizonyos nagyságrendi kereteket – elviszi cégének székhelyét más helységbe, és ott fizeti be a különböző adónemeket. Az eredeti romániai privatizációs folyamat még nem hozta meg a várt eredményeket a városban. A város osztja a többi székelyföldi város sorsát, a munkaerő, főleg a férfi munkaerő más megyékben keres megélhetést, pontosan úgy, mint a százforduló és a 70-es évek közti periódusban.

Irodalomjegyzék

Egyed Ákos: *Háromszék 1848–1849*. Kriterion, Bukarest, 1979.

Incze László: *Céhmesterek unokái a műszaki tudományos forradalom öt éves tervének idején*. Jegyzet, Kézdivásárhely, 1976.

Imreh István: *Erdélyi hétköznapok*. Kriterion, Bukarest, 1979.

Márton Albert: *Kézdivásárhely helye és szerepe Kovászna megye gazdasági, társadalmi és művelődési fejlődésében*. Megyei tantárgyversenyen bemutatott dolgozat, Sepsiszentgyörgy, 1980.

Orbán Balázs: *Székelyföld leírása*. III. kötet

*** Kézdivásárhely.lap.hu

*** Kézdivásárhely önkormányzatának információs irodája

Járművek lízingelésének vizsgálata Romániában

PÉTER TÜNDE

Bevezetés

Napjainkban kevés olyan emberrel találkozhatunk, főleg az üzleti életben, aki ne ismerne a lízing fogalmát. Ha nem is tudja egészen pontosan a lízing meghatározását, de a lényegével biztosan tisztában van: segítségével olyan dolgokhoz, javakhoz juthat, amelyekhez esetleg másképp nem lenne képes. Ám ez még nem elegendő ahhoz, hogy belevágjon egy lízingügyletbe, ugyanis nagyon sok dologgal tisztában kell lennie. Dolgozatom célja bővebb felvilágosítást nyújtani a lízingszolgáltatásról, bemutatni és elemezni, hogyan is működik ez a tranzakció. Részletesen tárgyalom, hogy mit is kell tennie az illető személynek, illetve vállalatnak, ha nincs meg az elegendő pénzforrása, ám mégis szüksége van például egy autóra tevékenysége folytatásához. Céлом betekintést nyújtani a lízingügylet apró részleteibe.

Az elkövetkezendőkben be szeretném bemutatni a lízing néhány apró részletét. Megvizsgálom, hogy miért is érdemes lízingelni, illetve azt is, hogy esetleg miért nem érdemes a lízingügyletet megvalósítani. Hiszen mint minden ügyletnek, a lízingnek is vannak előnyei és hátrányai.

Azt is tisztázni szeretném, hogy mit is jelent tulajdonképpen a *lízing* szó. Ez igazán nehéz feladat, mert a szakirodalomban rengeteg meghatározást találunk erre a kifejezésre. A meghatározáson túl felvázolom a lehetséges és elterjedt lízingfajtákat, valamint bemutatom a lízingügylet szereplőit.

Miután sikerült röviden felvázolni, megismerni a különböző fogalmakat, egy rövid összehasonlítást végzek arra vonatkozólag, hogy mi történik, ha a vállalat lízingeli az autót, ha bérbe veszi, illetve ha hitelből vásárolja meg. A kapott eredményeket kielemezve tisztán láthatóvá válik, hogy melyik lehetőségnek milyen előnyei és hátrányai vannak. Nem lehet azonban még ezek után sem egy végső következtetést levonni, hogy melyik a legelőnyösebb, mert bizonyos szempontból az egyik, bizonyos szempontból a másik lehetőség kerül ki elfogadhatóbbnak.

Mindezzel a lehetőségek bemutatása a céloom a különböző vállalatok számára, hogy könnyebben tudjanak dönteni, illetve hogy több lehetőség közül tudjanak választani.

A lízing meghatározása

A vállalatok számára a szükséges tőke biztosítása nem mindig könnyű feladat. Az esetek többségében a tevékenység sikeres lebonyolításához igen nagy mennyiségű tőkére lenne szükség, ennek előteremtéséhez többféle lehetőség áll a vállalkozás vezetőinek a rendelkezésére. Sok esetben a szállítóeszközök finanszírozása jelent igen nagy gondot, hiszen a tevékenységek lebonyolításához az esetek nagy többségében szállítóeszközre van szükség. Felmerül ekkor a kérdés, hogyan lehet megoldani a problémát. A vállalat vezetőségének több választási lehetősége van abban az esetben, ha nem képes önerőből finanszírozni a beruházást: megveszi a szállítóeszközt banki hitelből, lízingeli az autót, illetve bérbe veszi bizonyos időre. A vállalati lízing alatt a tőkejavak megszerzésének egyik módját értjük¹. A lízing olyan finanszírozási forma, amely közvetve vagy közvetlenül az állóeszköz finanszírozásához kötődik, tehát a hangsúly nem az anyagi javak ideiglenes kölcsönzésén, hanem mindezek közép-, illetve hosszú lejáratú finanszírozásán alapszik.²

Klasszikus értelmezés szerint a lízing egy olyan speciális bérlet, ahol a bérbeadó a bérbevevő igényeinek megfelelő speciális tárgyat, dolgot úgy adja bérbe, hogy lehetőséget teremtsen a tárgy megvásárlására a bérleti időtartam, a futamidő végén.³

Romániában a lízing működését az 1997. augusztus 28-án megjelent 51. kormányrendelet szabályozza⁴.

A törvények értelmében⁵ a lízingszerződés tárgyát képezhetik a következő javak:

1. ipari felszerelések,
2. kereskedelmi vagy ipari célú ingatlanok, amelyet vagy vásárolt, vagy épített a lízingcég,
3. hosszú távon használható javak és ingatlanok fizikai személyeknek, a törvényi előírásoknak megfelelően.

Nem képezhetik a lízingszerződés tárgyát a következők:

1. olyan javak, amelyek engedmény tárgyát képezik,
2. video- és audiofelvételek, színházi darabok, kéziratok, valamint találmányok.

¹ Brealy / Mayers: *Modern vállalati pénzügyek*, 247.

² Gellért Andor: *Banküzletek*, 115.

³ Ziegler Éva: *Lízingről mindenkinek*, 11.

⁴ A *Hivatalos Közlöny* 224. számában volt publikálva, amely 1997. augusztus 30-án jelent meg.

⁵ 1997/51-es kormányrendelet.

A lízing szereplői

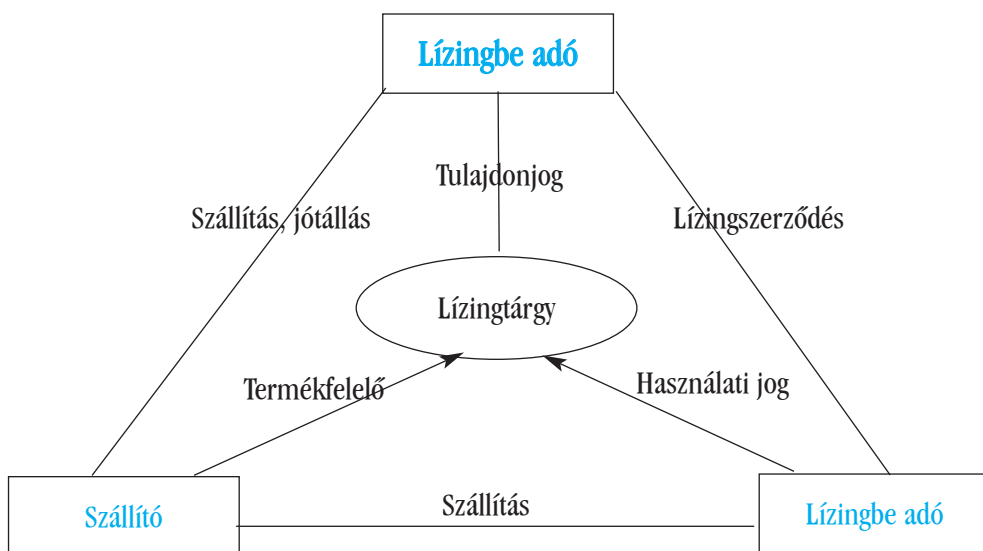
A lízingügyletnek alapvetően és szorosan vett értelemben három szereplője van:⁶

- lízingbe vevő,
- lízingbe adó,
- szállító.

A lízingbe vevő az, aki a tárgyat használni kívánja, és bármilyen gazdasági oknál fogva külső finanszírozáshoz folyamodik.

A lízingbe adó az, aki a tárgy tulajdonosa és finanszírozója saját vagy idegen tőkéből.

A szállító az, aki a tárgyat eladja.

1. ábra A lízing-ügylet sémája

Forrás: Bánfi Miklós: *Banküzemtan* (A lízing fejezetet szerzője Jánossi Kornél)

Lízingfajták

A lízingnek különböző formái ismeretesek, de alapjában véve két alapvető fajtáját különböztetjük meg, éspedig:

- a pénzügyi lízinget és
- az operatív lízinget.

⁶ Ziegler Éva: i. m. 19.

Az ezen kívül létező valamennyi lízingfajta ebből a két alaptípusból vezethető le, ezeket *speciális vagy különleges lízingfajtáknak* nevezzük.

Választási lehetőségek autóvásárlás esetén

A cégvezetők gyakran kerülnek igen komoly választás, illetve döntés elé. Az ők döntésük általában arról szól, hogy mikor mit tegyen a vállalat. Mikor fektessen be és mennyit, hová fektessen be. Kikérhetik szakember véleményét, de a végső döntés mindenképpen az ők kezükben van. Ilyen döntés az autóvásárlás is, főleg egy olyan cégnél, amely nem tudja tevékenységét megfelelően folytatni, ha nem áll rendelkezésére autó. A vállalat vezetője megvizsgálja a lehetőségeket, és a kapott eredmények mérlegelése után eldönti, hogy melyik lehetőséget választja: lízingel egy autót, bérel az autót, illetve hitelből finanszírozza az autóvásárlást. Most e három lehetőséget vizsgáljuk meg külön-külön, kiemelve mindenik lehetőség előnyeit és hátrányait.

Hitelfelvétel

A vállalatnak szüksége van autóra, és úgy dönt, hogy nem saját forrásból fogja az autó költségeit fedezni, hanem külső segítség bevonásával valósítja meg a vásárlást. Ennek egyik lehetséges formája, hogy hitelhez folyamodik valamely banktézethez.

Az ügyfél pénzt kap kölcsön a hitelkerete erejéig a banktól, és azt fizeti kamatostul a törlesztő részletekben. Technikailag és könyvelésileg nagyon hasonlít a pénzügyi lízinghez, de mivel a kölcsön nyújtója nem tulajdonosa semmilyen tárgynak, egyéb biztosítékokat és szigorúbb bontási feltételeket szoktak megkövetelni, mint a lízing esetében. Viszont általában a hitel közvetlenül látható kamata valamivel alacsonyabb, mint a lízing esetében.

Ahhoz viszont, hogy a vállalat hitelhez tudjon folyamodni, bizonyos idejű múlttal kell rendelkeznie. Kezdő vállalkozásnak bizony nemigen adnak hitelt a bankok, mivel nem tudják megvizsgálni a pénzügyi helyzetüket, és esetleg nem bíznak a vállalat sikerességében. Ugyanakkor ahhoz, hogy hitelt kapjon a cég, rendelkeznie kell ingatlannal, mivel fedezett nélkül nem ad kölcsönt a bank.

Ami előny lehet a vállalat számára, ha hitelből veszi meg az autót, az, hogy az autó egyből teljes egészében kifizetésre kerül, így az ÁFA azonnal visszaigényelhető.

A hiteltörlesztés a felvévekor meghatározott pénznyomban történik, havi rendszerességgel. A törlesztendő összegeket a hitelügymintéző által elkészített táblázat alapján kell törleszteni. Az alábbi táblázat egy 250 000 000 lejes összegnek a hiteltörlesztési ütemtervét mutatja, 15%-os fix kamat és 2 éves futamidő mellett.

---

1. táblázat. A hiteltörlesztés ütemterve

Hónapok	Havi részlet	Havi kamat	Teljes részlet	Hitelegyenleg
1	9 020 000	3 130 000	12 150 000	240 980 000
2	8 940 000	3 210 000	12 150 000	232 040 000
3	9 250 000	2 900 000	12 150 000	222 790 000
4	9 550 000	2 600 000	12 150 000	213 240 000
5	9 220 000	2 930 000	12 150 000	204 020 000
6	9 770 000	2 380 000	12 150 000	194 250 000
7	9 640 000	2 510 000	12 150 000	184 610 000
8	9 690 000	2 460 000	12 150 000	174 920 000
9	10 040 000	2 110 000	12 150 000	164 880 000
10	10 020 000	2 130 000	12 150 000	154 860 000
11	10 150 000	2 000 000	12 150 000	144 710 000
12	10 340 000	1 810 000	12 150 000	134 370 000
13	10 470 000	1 680 000	12 150 000	123 900 000
14	10 550 000	1 600 000	12 150 000	113 350 000
15	10 690 000	1 460 000	12 150 000	102 660 000
16	10 950 000	1 200 000	12 150 000	91 710 000
17	10 930 000	1 220 000	12 150 000	80 780 000
18	11 170 000	980 000	12 150 000	69 610 000
19	11 250 000	900 000	12 150 000	58 360 000
20	11 400 000	750 000	12 150 000	46 960 000
21	11 560 000	590 000	12 150 000	35 400 000
22	11 660 000	490 000	12 150 000	23 740 000
23	11 870 000	280 000	12 150 000	11 870 000
24	11 870 000	150 000	12 020 000	0
Összesen	250 000 000	41 470 000	291 470 000	

A hitel előnyei a következők:

1. hozzáférhetőség,
2. gyorsaság,
3. hatékonyság.

A hitel esetleges hátrányai:

1. Szükség van fedezetre.
2. Csak a kért célnak megfelelően lehet felhasználni.

Bérlet

A vállalatnak szüksége van autóra, mert különben nem tudja folytatni tevékenységét. Pénzállománya azonban nem elegendő ahhoz, hogy autót vásároljon, vagy igen is van elegendő pénze, hogy autót vásároljon, ám azt valami másba szeretné befektetni. A bank nem

ad hitelt, vagy ha igen, akkor csak igen nagy biztosítékkal. Másik lehetőség a lízing, de ez nem vonzó a vállalat vezetője számára, mert neki nem előnyös a törvényesen engedélyezett amortizációs kulcs alkalmazása. Nem érdeke, hogy a tulajdonjog a cégénél legyen. A futamidő végén nem akarja a tárgyat megszerezni, az ÁFA előre fizetése sem irányadó számára. Viszont a kárveszély viselésétől kezdve egy sor felelősséget nem akar a vállalat magára vállalni, inkább fizet több havi díjat. Ilyen feltételek mellett jó a bérlet alkalmazása, azonban igencsak költséges.

Az autóbérlés jellemzői:

- a használati jog a bérlőnél van;
- a jogok és kötelezettségek többsége viszont a bérbeadónál;
- a bérleti díjat csak a használat ideje alatt kell fizetni;
- sem a már befizetett díj, sem a tárgy nem jár a bérlőnek a bérlet végén;
- a tulajdonos a bérbeadó, és ő is amortizálja az autót.

Az autóbérlés Romániában és más országokban is igen költséges megoldás. Átlagosan 30–40 euróért lehet autót bérelni egy napra, ami bizony hosszabb távon igen költséges lehet.

A következő táblázat azon számításokat tartalmazza, amely rámutat, hogy milyen költséges egy autót bérelni a vállalat számára egy évre, ha tudjuk, hogy az autó bérlése egy napra 35 euró + ÁFA.

2. táblázat. A bérlet ütemterve

Napi díj (euró)	Hónapok	Fizetendő Összeg (euró)	ÁFA (euró)	Teljes fizetendő összeg (euró)
35	Január	1085	206,15	1291,15
35	Február	980	186,2	1166,2
35	Március	1085	206,15	1291,15
35	Április	1050	199,5	1249,5
35	Május	1085	206,15	1291,15
35	Június	1050	199,5	1249,5
35	Július	1085	206,15	1291,15
35	Augusztus	1085	206,15	1291,15
35	Szeptember	1050	199,5	1249,5
35	Október	1085	206,15	1291,15
35	November	1050	199,5	1249,5
35	December	1085	206,15	1291,15
Összesen		12 775	2427,25	15 202,25

A kapott eredmény szerint a vállalat, ha kibérel az autót egy évre 35 eurós bérleti díj mellett, akkor egy év alatt összesen 15 202,25 eurót fog a bérbeadónak befizetni. Ez egy nagyon nagy összeg, hiszen ennyiből a vállalat egy nagyon jó autót tudott volna vásárolni, és az az övé lett volna. Bérlet esetén ugyanis egy év alatt befizeti ezt az igen nagy összeget, viszont az év lejártával ő mégis autó nélkül marad.

Ez a megoldás tehát nem a legjövödelmezőbb a vállalkozás számára, csak akkor érdemes alkalmazni, ha igen szorult helyzetbe kerülnek, csak ideiglenes megoldásként szolgál a bérlet az átmeneti autóhiány miatt, és valamilyen finanszírozási forma már folyamatban van.

Így a bérlet, mivel nem bizonyult jó lehetőségnek, igen költséges, a továbbiakban nem képezi az összehasonlítás tárgyát.

Pénzügyi lízing

A pénzügyi lízing jelentős fejlődést mutat napjainkban és egyike a legjelentősebb finanszírozási formáknak. Ez a fejlődés valószínűleg az adóelőnyöknek tulajdonítható. A lízing egyike a legdinamikusabban fejlődő üzletágaknak Romániában.

Melyek a lízing előnyei a vállalat számára?

- nincs szüksége fedezetre, nem kell felértékeltetnie vagyonát, ami igen nagy költségmegtakarítást jelent számára;
- a lízinget tovább tudja adni, ha esetleges nehézségei adódnak;
- a kamat és a biztosítás elszámolható költséget jelent számára;
- a kamat egyre kisebb az idő múlásával;
- pénzhiány esetén hozzájuthat a termékszerkezet átalakításához szükséges modern technikákhoz, biztosítani tudja az ügyletek lebonyolításához szükséges autókat.

Melyek a hátrányai annak, ha lízingelünk egy autót?

- a lízingdíj emeli az önköltséget, ezáltal csökken a termék versenyképessége, csak magas nyereségtartalmú, korszerű termékek gyártására célszerű igénybe venni;
- az ÁFA csak a futamidő végeztével igényelhető vissza.

A lízingelni szándékozó vállalat egy Dacia Logan megvásárlására kérte a lízingcég segítségét. Az autó értéke 7021 euró, ennek megfelelően a lízingcég a következő fizetési táblázatot szolgáltatva az ügyfél rendelkezésére. A táblázat magába foglalja a tőkét, a kamatot, a kötelező biztosítás értékét, az ÁFA értékét, valamint a fizetendő teljes összeget. Az előzetes megállapodás szerint a vállalat kifizet egy 30%-os előleget, amely 2106 eurónak megfelelő összeg, a szerződés futamideje 2 év. A havonta fizetendő összegeket az alábbi táblázat foglalja össze:

3. táblázat. A lízing fizetési ütemterve

Részlet	Tőke	Kamat	Biztosítás	ÁFA	Teljes fizetendő összeg
Előleg	2106	0	0	400,14	2506,14
1	186,03	40,55	32,6	41,54	300,72
2	187,57	39,01	32,6	41,83	301,01
3	189,11	37,47	32,6	42,12	301,3
4	190,67	35,91	32,6	42,42	301,6
5	192,25	34,33	32,6	42,72	301,9
6	193,83	32,75	32,6	43,02	302,2
7	195,43	31,15	32,6	43,33	302,51
8	197,04	29,54	32,6	43,63	302,81
9	198,67	27,91	32,6	43,94	303,12
10	200,31	26,27	32,6	44,25	303,43
11	201,96	24,62	32,6	44,57	303,75
12	203,63	22,95	32,6	44,88	304,06
13	205,31	21,27	32,6	45,2	304,38
14	207	19,58	32,6	45,52	304,7
15	208,71	17,87	32,6	45,85	305,03
16	210,43	16,15	32,6	46,18	305,36
17	212,17	14,41	32,6	46,51	305,69
18	213,92	12,66	32,6	46,84	306,02
19	215,68	10,9	32,6	47,17	306,35
20	217,46	9,12	32,6	47,51	306,69
21	219,26	7,32	32,6	47,85	307,03
22	221,06	5,52	32,6	48,2	307,38
23	222,89	3,69	32,6	48,54	307,72
24	224,61	1,97	32,6	48,54	307,72
Összesen	7021	522,92	782,4	1482,3	9808,62

A lízingbe vevő számára tehát most már minden adat szolgáltatva van. Tudja, hogy két éven keresztül havonta mekkora összegeket kell törlesztenie. Ezek után döntenie kell, hogy számára megéri-e, előnyös-e ezt a finanszírozási formát választani. Mérlegelni kell lehetőségeit, és meg kell hoznia a számára legelőnyösebb döntést.

Az eredmények elemzése

Ennek a fejezetnek a célja kielemezni, illetve párhuzamot állítani a lízing és hitel között. Az előző fejezetekben külön mutattam be a lízing és a hitel előnyeit, hátrányait, azokat az információkat, amelyek nélkülözhetetlenek az ügyletek lebonyolításához.

A következőkben összevetem a lízing és a hitel esetén fizetendő összegek nagyságát. Mivel a lízing esetében a lízingdíj euróban van megállapítva, az összehasonlítás végett ezen összegeket átszámolom a hazai pénznembe, hogy teljes mértékben releváns legyen az elemzés. Igaz, hogy a valutaárfolyam igen ingadozó, de jelen esetben egy egyszerű példáról van

szó. A használt valutaárfolyam a Román Nemzeti Bank által május 5-én megadott árfolyam, aminek megfelelően 1 euró 34 678 lejnek felel meg. Ezen árfolyam segítségével a lízingdíj és a kamat lejnek megfelelő értékét tüntetem fel az összehasonlítás megkönnyítése végett.

Ezen adatok alapján a következőképpen alakulnak a fizetések a lízing és hitel esetében.

4. táblázat. Fizetendő összegek alapján történő összehasonlító táblázat

Negyedév	Lízing	Hitel
1	31 315 274	36 450 000
2	31 407 865	36 450 000
3	31 502 882	36 450 000
4	31 599 982	36 450 000
5	31 699 507	36 450 000
6	31 802 154	36 450 000
7	31 906 187	36 450 000
8	32 001 552	36 320 000
Összesen	253 235 403	291 470 000

A táblázat adatai alapján eredményként azt kapjuk, hogy a lízing esetében a végső fizetési összeg valamivel kisebb, mint a hitel esetében. A végső értékek közti eltérés azonban még nem azt jelenti, hogy feltétlenül jobb a lízing, mivel a lízing esetében a havonta fizetendő lízingdíj változhat a valutaárfolyam változásával. A változás viszont lehet pozitív irányú is abban az esetben, ha a valutaárfolyam csökkenő tendenciát mutat.

Az általam vizsgált cég esetében a lízing bizonyult előnyösebbnek, azt tartották számukra a legmegfelelőbb választásnak. Igaz, hogy fennáll a valutakockázat veszélye, mivel importőr vállalatról van szó, de ettől eltekintett a vállalat vezetősége, s a végső választás során a lízinget helyezte előtérbe. Abban az esetben, ha exportőr vállalatról lenne szó, akkor mindenképpen a lízing bizonyulna a legelőnyösebbnek, mivel az ügyfelek valutában teljesítik fizetési kötelezettségeiket, és ő is valutában kell eleget tennie a lízingtársasággal szembeni tartozásának.

Összefoglalás és következtetések

Dolgozatom célja az volt, hogy betekintést nyújtsak a lízing apró részleteibe mindazok számára, akik érdekeltek eme finanszírozási forma megismerésében. A dolgozat különböző fejezeteiben részletesen elemeztem a lízinget, ismertettem előnyeit, hátrányait és a vele járó költségeket, illetve kötelezettségeket. Ugyanakkor párhuzamot állítottam a lízing

általi finanszírozás és a hitel segítségével történő vásárlás között.

Az általam vizsgált vállalat igen erőteljesen előtérbe helyezte a lízing általi finanszírozást a hiteltől történő vásárlással szemben. Számára a nélkülözhetetlennek tekinthető autók megvásárlására a lízing bizonyult a legmegfelelőbbnek. Ez a döntés, amint azt a nyereség-veszteség számla is mutatja, nem is volt rossz választás, hiszen a vállalat mind a 2004-es, mind a 2005-ös évet nyereséggel zárta. Nem jelentett számára semmiféle veszteséget az, hogy autóinak finanszírozására a lízingügylet mellett döntött. A cég elismeréséül szolgál, hogy a 2004-es évhez képest 2005-re tovább növekedett a nyeresége. Hiszen a nyereség-veszteség számlából kiolvasható, hogy 2004-ben a vállalat adózás előtti eredménye 1 493 170 lej, míg 2005-ben 1 920 472 lej. Végezetül az adózás után a 2005-ös évben a vállalat nyeresége 1 656 333 lej.

A lízing, mint tudjuk, kamatköltséggel jár, a kamatfedezeti mutató kiszámításának segítségével kimutatható, hogy hányszor fedezhető a kamat költsége az üzemi profitból. A kamatfedezeti hányados képlete a következőképpen írható fel:

$$\text{Kamatfedezeti hányados} = \text{Üzemi eredmény} / \text{Kamatköltség}$$

A nyereség-veszteség számla adataiból kiindulva a következő eredményeket kapjuk a 2004-es és 2005-ös évre vonatkozóan:

$$2004 \gg \text{kamatfedezeti hányados} = 1\,797\,953 / 601\,221 = 2,99$$

$$2005 \gg \text{kamatfedezeti hányados} = 2\,238\,854 / 464\,580 = 4,82$$

Ezen adatok is azt mutatják, hogy a vállalat képes fedezni az eredményéből a kamatköltségeket, sőt, amint azt a 2005-ös adat is mutatja, akár ötszörösen is képes a kamatok lefedésére.

Előnye származik a vállalatnak a lízing által, hiszen a havonta fizetendő lízingdíjat költségként számolja el, szemben a beruházások után elszámolható amortizációval. Ahelyett, hogy hitelt venne fel, lízinggel finanszírozza beruházásait. Tulajdonképpen a lízingtársaságok a bankszféra versenytársának tekinthetők. A lízing hátrányaként felhozható, hogy emeli az önköltséget, ezáltal csökkentve a vállalat által forgalmazott termékek versenyképességét, de mivel a vállalat az autók segítségével bonyolítja le kereskedelmi tevékenységét, így ez nem jelent hátrányt számára.

A vállalat követheti, lépést tarthat a műszaki haladással, azáltal, hogy gépparkját mindig a legkorszerűbb típusokra cserélheti a lízing segítségével. Mivel a vállalat számára elengedhetetlenül szükséges a megfelelő géppark biztosítása a vevők magas szintű kiszolgálásához, ezért veszik igénybe a lízingtársaságok által nyújtott szolgáltatásokat. A jövőben is tervezik a géppark továbbfejlesztését, és mindezt természetesen a lízing típusú finanszírozás segítségével szeretnék megvalósítani.

Irodalomjegyzék

- Brealey – Myers: *Modern Vállalati Pénzügyek*. Panem Kft, Budapest, 1999.
- Bánfi Miklós: *Banküzemtan*. Budapest, 1998 (A lízing fejezetet szerzője Jánossi Kornél)
- Eugene F. Brigham – Louis C. Gapenski – Phillip R. Daves: *Intermediate Financial Management* (sixth edition)
- Gellért Andor: *Banküzletek*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1992.
- Nagy Ágnes: *Contabilitatea operațiunilor de leasing*
- Prof. univ. Dr. Dumitru Mățiș: *Contabilitatea operațiunilor speciale*. Editura Intelcredo 2003, Deva
- Serfőző György: *A lízingről*. Száminform Kiadó, Budapest, 1991.
- Ziegler Éva: *Lízingről mindenkinek*, Aula, 2001.
- 1997/51-es kormányrendelet
2002. 08. 16/859 -es kormányhatározat
- 2003/571-es adótörvénykönyv (7. cikkely)
- 1998/58-as banktörvény
- 2004/2139-es kormányhatározat (az amortizációra vonatkozóan)
- 1994/15-ös törvény (az amortizációs költségek elszámolására vonatkozóan)
- Hivatalos Közlöny* 2005. január 13-án megjelent 46. száma
- Hivatalos Közlöny* 1997. augusztus 30-án megjelent 224. száma
- <http://www.aslr.ro>
- <http://www.ersteleasing.hu>
- <http://www.lizing.lap.hu>
- <http://www.microfinantare.ro>

Gazdasági életünk helye

Csak azonosulni tudunk Dr. Csávossy Györgynek, az RMGE tiszteletbeli elnökének nézetével, amelyeket az *Erdélyi Gazda* ez év márciusi számában *Egy magas rangú látogatás tanulságai* című írásában tesz közzé (alább közöljük az egész cikket). Távol álljon tőlünk a gondolat árnyéka is, hogy megkérdőjelezzük Sólyom László, Magyarország köztársasági elnökének kolozsvári találkozáján felkért értelmiségiek felszólalásainak helyénvalóságát, vagy csökkentjük jelentőségüket.

Sőt, mi is állítjuk, hogy tizenhét év alatt sem tudtuk elégszer kifejezni megmaradásunkhoz kötődő igényeinket, melyek alapján az erdélyi magyar identitás védelme hatékonyságának fenntartását eléggé eredményesnek tekinthetjük. Valóban ritka fontos alkalom volt a legmagasabb méltóság figyelmének igénybevételével a magyarság-kérdés humán világunk területén ért sérelmeinek és aggodalmainak időszűrűségéről üzeni, továbbá megoldatlan nagy problémáinkról, mint például az egyetemi oktatásunk nyomora, az erdélyi magyar tudományos élet háttérbe szorítása, művelődési intézményeinknek a nincstelenség sodrában tartása, környezetünk veszélyei, folyóirataink fenntarthatóságának esélyei stb.. De nem kevésbé rendítette meg az erdélyi magyar nép létalapját az erdők, földek, gyógyszertárak és egyéb vagyoni állományaink államosítása, az egyházak vagyonának elkobzása, egyházi ereklyéink el-sajátítása, volt civil és közigazgatási intézményeink épületeinek eltulajdonítása, a vidék óriási elmaradottságba tartása. Kiürítették gazdasági erejének háttérét, amely nem mást, mint az egész közösségünk fájdalmas tönkretételét szolgálta.

Ezért szeretnénk az ehhez hasonló találkozók szervezőinek, és egyáltalán bárkinek a figyelmét arra a gondolkodásra irányítani, hogy csak egy erős magyar gazdálkodó és vagyonos társadalom lehet képes az önálló identitásvédelemre. Sajnos a gazdálkodó társadalom nagy része, a vidék, a falu több mint nyolcvan éves rombolása nem fejeződik be addig, amíg szereplőinek vagyontalansága, kiszípolozása, versenyképtelen, alacsony szinten tartása fennáll. Azt észleljük, hogy a magyarországi új támogatáspolitikai sem jut igaziból tovább az identitásvédelem humán zónájánál. Mi is kiállunk a kulturális intézményrendszerünk strukturális építkezése, fejlesztése mellett, azonban egy visszatartó tudásalapú erdélyi magyar társadalom kialakítása folyamatában saját, erős gazdasági háttér megteremtése nélkül az identitásmegetartás kérdésében hosszú távon a hazai és külső, rajtunk kívül álló erők dominanciájának és szándék hullámvázának fogságában maradunk.

Nézetazonosságunk az RMGE vezetőinek véleményével találkozik abban is, hogy szerintünk a vidék lakossága alacsony, valójában siralmas, nagyrészt a létminimum alatti életvitelt jelentő keresetből vagy nyugdíjból tengődik. A falusi lakosság több mint fele magánosan dolgozik a mezőgazdaságban, kilátástalan „önfenntartó(?)” parcellás gazdaságokban az 1990-ben visszaosztott nadrágszíjakon, és a különbség a városi és vidéki lakosság jövedelemszintje között körülbelül 30%-os a falusi ember rovására. Ennek a kategóriának az elszegényedése folyamatos, és mint olyan, a kivándorlás, s valójában a népességsugorodás forrása. Az uniós trendek erre az állapotra is inkább csapást mérnek, mert olyannyira erőtlen a vidék jó része, hogy képtelen a szigorú normák betartására.

Tehát a nemzetgazdaságon belül elfoglalt magas aránya ellenére a falu, a mezőgazdaság elmaradott, válságos állapotban van. Ez a summás, látszólag „negativista” nézet a vidékről sajnos nem csupán pesszimista jelzés, hanem a vidék, s elsősorban a falusi gazdaság valószínűleg a kereszttetszete. Siránkozásnak sincs helye, mert csak a valóslátás segíthet ki a bajból. Ezekre a törésvonalakra sürgősen oda kell figyelni, amíg a 24 órán belül vagyunk, ha már nem vagyunk túl rajta ebben a globalizált, európai uniós küzdelmes világban.

Az erdélyi magyar közösség egyedüli megtartó ereje a vagyonosodás (vagy visszavagyonosodás) és gazdasági erejének növekedése lehet. Egyszer már végleg el kell fogadni és fogadtatni minden kompetenciával rendelkezővel azt az alapgondolatot, hogy a megmaradást és az itthon maradást illetően a gazdasági tényezők prioritással bírnak, és ennek az elvnek a mentén kell kialakítani bármilyen megmaradási programot, legyen az humán, demográfiai, családpótlási vagy gazdasági program.

Úgy hisszük, hogy a köztársasági elnöknek a *Határon túli magyarság a 21. században* című konferenciasorozaton a határon túli magyarság gazdasági erejének helyreállítási lehetőségei is helyet fognak kapni, mert az identitásvédelem humán és anyagi oldala csak együtt lehet képes a megmaradás feladatára, mert csak így teremthetik meg annak hosszú távú megalapozása. Szerintünk ebből a szempontból más magasabb politikai és szakmai döntéshozói szintek is önelemzésre szorulnak.

Az itt elmondottak semmiképp sem egy sértődött féltől erednek, hanem inkább az erdélyi magyar közösség iránti aggodalomból, amely arra a kötelezettségre és jogosságra indíttatja a két szervezetet is, hogy mindenkor és minden alkalommal szakmaiságának függvényében figyelmeztessen minden illetékest a magyarságvédelem ránk eső kérdéseire.

Az RMGE és az RMKT az a két szervezet, amelyeknek az alapítása 1844-re, illetve 1894-re nyúlik vissza (Erdélyi Gazdasági Egylet, illetve Magyar Közgazdasági Társaság), és amelyek a történelmi igazságtalanságok mentén, kisebb-nagyobb megszakításokkal, meghatározó

---

szerepet játszottak Erdély gazdasági életének alakulásában. Vajon ma „hangosabban” kellene hallassák szavukat mondandójuk meghallgatására, hogy társadalmi súlyuk ugyanolyan legyen ma is, mint amilyent a történelmük diktál? Szándékaink szerint állunk elébe.

Somai József
A Romániai Magyar Közgazdász Társaság
tiszteltetbeli elnöke

Egy magasrangú látogatás tanulságai

Dr. Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke f. év február 13-án este találkozott Kolozsváron, az Erdélyi Múzeum-Egyesület székházában az erdélyi civil szervezetek és egyesületek képviselőivel, egyetemi oktatókkal, írókkal, művészekkel, ismer értelmiségiekkel.

Magyarország elnökének romániai látogatása szívet melengető bizonyítéka annak, hogy az anyaország első embere milyen fontosnak tartja a határon túli nemzetrészeknek gondjait megismerni. Teszi ezt akkor is, ha jövődő támogatásának elsősorban erkölcsi jellege lesz.

Dr. Sólyom Lászlót az EME elnöke, dr. Egyed Ákos köszöntötte, ő vázolta fel az EME múltját és szerepét, majd kitért több civil szervezet megnevezésével azok szerepére. Ezek képviselői szót is kaptak: a Kolozsvári Társaságé (Kántor Lajos), az EMKE elnöke (dr. Kötő József), az EMTE vezetője (Köllő Gábor), továbbá a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettese, a Verespatakról szóló tanulmány elkészítője és a Bolyai Kezdeményező Bizottság vezéralakja (Bodó Barna).

Nem volt megemlítve, és nem is kapott szót a legrégebb, a 162 éve létesült civil szervezet, az RMGE (EGE) két jelenlévő vezetője. Nehogy valaki úgy vélje, hogy e személyek mellőzése íratja az alábbi sorokat. Alulírott, mint egyetemi tanár és az erdélyi szépirodalomban máig is tevékeny szerző, jól tudja, hogy mit jelent az anyanyelvi kultúra megőrzése, ápolása és fejlesztése. Ezt megkérdőjelezni nemzetárulásnak minősülne.

A határon túliak nemzetazonossága és a szülőföldön való megmaradás kérdése azonban nemcsak kulturális gyökerekkel bír. Sajnos, ezek mindinkább harmatgyökerek, míg a főgyökér lassú pusztulásnak indul.

Miről van szó? Az erdélyi magyarság gazdasági helyzetéről. Annak idején, mint az RMDSZ Egyeztető Tanácsának elnöke, jómagam és az akkori Turisztikai Minisztérium magyar tárcavezetője, valamint Szilágy megye parlamenti képviselője, összesen hárman, igye-

---

keztünk az RMDSZ-en belül a gazdasági kérdést a politikum irányítójává tenni. Nem sok sikerrel. Ilyen mederben folynak a hazai apadó vizek ma is. Csak a magyar felsőoktatást, a kulturális intézményeket féltjük, ami természetes, de arra nem gondolunk, hogy közben kiöregedik és elnéptelenedik nemzetiségünk gyökere, a magyar falu, hogy földjeink idegen kézre kerülnek, mert az erdélyi magyar fiatalok, ha elvégezték az egyetemet, gazdasági lehetőségek hiányában elhagyják szülőföldjüket. Még jó, ha Magyarországon kötnek ki, de hányszor lesz az elképzelt álom földje Írország, Olaszország, Spanyolország, Kanada vagy akár Ausztrália? Hibáztathatjuk őket? Az ő indokukat nem lehet fennkölt érvekkel megmástitatni, mert az így szól: csak egy életem van.

Ekképp, aggodalommal teli szívvel és fanyar szájjal hallgattuk a kolozsvári felszólalásokat, melyek önmagukban értékes üzenetet hordoztak, de a főgyökér sorsát nem érintették.

Ismerjük a híradásokból, hogy amikor egy ország vezetője külföldre látogat, a repülőgép utasainak felét politikusok, biztonsági emberek és a hivatalos sajtó, a másik felét vállalkozók, üzletemberek és befektetők alkotják.

Hol vannak – tisztelet a kivételnek és a határ menti régióknak – az anyaországi befektetők? Miért kell az erdélyi földeknek olasz, osztrák vagy Kárpáton túliak stb. tulajdonába kerülni? Ki tájékoztatta a Magyar Köztársaságnak elnökét erről az égető kérdésről, ki kérte, hogy ezt is írja erkölcsi rendtartásába, és tartsa vigyázó szeméit Erdélyországon e szemüvegen is át? Sajnos, akik ezt megtehették volna, nem kaptak szót.

Dr. Csávossy György, az RMGE tiszteletbeli elnöke

(Megjelent az *Erdélyi Gazda* 2007. márciusi számában)

Újdonságok a gazdasági és pénzügyi jogszabályzásban XLVI. rész

PÁSZTOR CSABA

A *Hivatalos Közlöny* I. részének 2007/72–2007/169. számaiban megjelent gazdasági, pénzügyi újdonságok a következő témaköröket ölelik fel:

1. adózás, adóbevallás;
2. állóeszközök amortizációja, felértékelése;
3. munkabérszerződések, munkabérre befizetendő összegek;
4. vám, áfa, luxusadó, pénzmosás, nyereségadó;
5. privatizáció, kedvezmények kis- és középvállalatok részére, mezőgazdasági pénzki-egyenlítések, tőzsdepiaci normák;
6. pénzügyi auditálás, könyvvizsgálás;
7. nyugdíjak, ösztöndíjak;
8. könyvviteli normák, hitelszövetkezetek működése;
9. ingatlanok és földterületek visszaigénylése, tűzoltósági kötelezettségek, fiskális kasz-szagép használata;
10. külföldi utazás, helységnevek, fogyasztóvédelem, a kereskedelmi társaságok bejegyzése.

1.1. A 2006/2210-es sz. pénzügyminiszteri rendelet (2007/74-es sz. H. K.) tartalmazza az adófizetők nyilatkozatainak elektronikus rendszerek alkalmazásával történő leközlésének előírásait.

1.2. A 2007/680-as sz. pénzügyminiszteri rendelet (2007/93-as sz. H. K.) a 100-as sz. típusnyomtatvány 2007-től használatos új modelljét tartalmazza. A pénzügyi igazgatóságokhoz való leadási határidő a következő hónap 25-e.

1.3. Az országos fiskális adóügynökség 2007/80-as sz. rendelete (2007/93-as sz. H. K.) jóváhagyja az egyes nyomtatványok modelljeit, amelyeket a 2006-os évre kell használni.

1.4. A 2007/185-ös sz. pénzügyminiszteri rendelet (2007/115. sz. H. K.) jóváhagyja a 200-as, 201-es, 204-es, 205-ös, 230-as sz. típusnyomtatványok modelljeit és tartalmi előírásait, amelyeket a 2006-os évből származó jövedelmek, valamint a szponzorizálásra javasolt 2%-nak az átutalására kell felhasználni (leadási határidő: 2007. 05. 15.).

1.5. A 2007/186-os sz. pénzügyminiszteri rendelet (2007/115-ös sz. H. K.) tartalmazza az évi adózási végzést, amelyet a Romániában és külföldön szerzett személyi jövedelmek adójának kiszámítására használnak az adóigazgatóságok.

1.6. A 2007/110-es sz. pénzügyminiszteri rendelet (2007/121-es sz. H. K.) tartalmazza a felfüggesztett fogyasztási adóalanyok szállítására vonatkozó módszertani normákat, valamint az erre a célra használandó dokumentumokat.

2.1 A 2007. 01. 31/105-ös sz. kormányhatározat (2007. 02. 12/103-as sz. H. K.) az állóeszközök minimum értékét határozza meg, amely alapján a határozat megjelenése után állóeszközként lehet ezeket nyilvántartásba venni.

3.1. A munkaügyi, szociális szolidaritási és családjügyi miniszter 2007/103-as sz. rendelete (2007/127-es sz. H. K.) megváltoztatja és kibővíti a 2004/405-ös sz. rendeletét, tartalmazván a munkáltatók havi nyilatkozatmodelljét, amelyet az alkalmazottak nyilvántartása végett a munkanélküli ügynökséghez kell leadni.

3.2. A 2007/176-os sz. kormányhatározat (2007/145-ös sz. H. K.) tartalmazza a munkabalesetek és munkaügyi betegségek százalékszámítására vonatkozó módszertani normákat.

3.3. A munkaügyi, szociális szolidaritási és családjügyi miniszter 2007/148-as sz. rendelete (2007/159-es sz. H. K.) 7,41 lejre emeli az ebédjegyek értékét 2007 első félévében.

3.4. A 2007/246-os sz. kormányhatározat (2007/169-es sz. H. K.) a különlegessé csoportba sorolható munkahelyek besorolásának a feltételeit tartalmazza.

4.1. A pénzügyminisztérium 2007/84-es sz. rendelete (2007/80-as sz. H. K.) egységes normákat ír elő a vámok, ÁFA, luxusadó alkalmazását illetően az EU-csatlakozáskor folyamatban lévő lízingszerződések esetében.

4.2. A pénzügyminiszter 2007/257-es sz. rendelete (2007/137-es sz. H. K.) az ÁFA területén az adózási határidőt fél évre vagy évre változtatja, betartván a jelen módszertani normákat.

4.3. A pénzügyminiszter 2007/273-as sz. rendelete (2007/137-es sz. H. K.) tartalmazza az „ÁFA-célra bejegyzett igazolás” modelljét és tartalmát. Az igazolás a szállítók számláin levő ÁFA visszaszolgáltatására vonatkozik mozgó javak vásárlása esetén.

4.4. A 2007/213-as sz. kormányhatározat (2007/213-as sz. H. K.) megváltoztatja és kibővíti a 2003/571-es sz. adótörvény alkalmazására előírt módszertani normákat, amelyeket a 2004/44-es sz. kormányhatározat hagyott jóvá. 2007-től a valutában igényelt köl-

---

---

csönökért 7% kamatot számítanak. Az ÁFA, luxusadó területén is több változás és kiegészítés történt.

6.1. A pénzügyminiszter 2007/129-es sz. rendelete (2007/82-es sz. H. K.) az adótanácsadói elismervény megadásának márciusi vizsgarendszerét szabályozza.

6.2. A 2007/17-es sz. kormányrendelet (2007/84-es sz. H. K.) megváltoztatja és kibővíti az 1994/65-ös sz. rendeletét a könyvvizsgálói és a mérlegképes könyvelők tevékenységét illetően.

6.3. A romániai könyvvizsgálók és mérlegképes könyvelők testületének vezetősége vizsgálga szervezését szabta meg az egyetemi szakvégtzettséggel rendelkező mérlegképes könyvelők könyvvizsgálói minősítésének megadására.

10.1. A romániai csődeljárók testületének 2006/1-es sz. rendelete (2007/78-as sz. H. K.) megszabja a testület szervezését és működését.

RMKT-hírek

5,5 millió euró a magyar civil szervezeteknek 2007-ben 2006-ban háromszorosára nőtt a jövedelemadóból felajánlott 2% összege Romániában

A 2003. évi 571. Adótörvénykönyvben leírt 2%-os rendelkezés alapján minden adófizető magánszemély átirányíthatja a 2005-ös évtől kezdve éves összjövedelem-adójának 2%-át egy civil szervezetnek. Ez egy olyan törvényes rendelkezés, mely lehetőséget biztosít minden állampolgárnak, hogy közvetlenül döntsön arról, mi történik az általa befizetett adó 2%-ával.

Több mint félmillió román állampolgár ajánlotta fel 2006-ban jövedelemadója 2%-át egy civil szervezet számára. Az Országos Adóügyi Hivatal (Agenția Națională de Administrare Fiscală) adatai szerint a felajánlott összeg 2006-ban háromszorosára nőtt az előző évhez viszonyítva (1,3 millió euróról 3,9 millió euróra).

Továbbá jelentősen nőtt azoknak a személyeknek a száma, akik támogatni kívánták a civil szervezetek tevékenységét, ugyanis míg 2005-ben 145 ezren, 2006-ban már 568 ezren ajánlották fel adójuk 2%-át. A haszonélvező civil szervezetek száma is szinte megkétszereződött, 12 ezerrel 23 ezerre.

Romániában jelen pillanatban 4,9 millió személyi fizetésadó-fizető van, mely rendelkezik azzal a joggal, hogy adója 2%-át egy civil szervezetnek átirányítsa. Ebből a magyar alkalmazottak aránya 6,6%, tehát 324 ezer fő. 2006-ban az átlagbér Romániában 1077 RON/hó volt.

Láthatjuk tehát, hogy ha minden adóköteles romániai magyar állampolgár él jogával, akkor a magyar civil szférát közel 8,119 millió RON (vagyis 2,388 millió euró) illetné meg 2007-ben, melyet az erdélyi magyar társadalom kulturális, szociális, gazdasági fejlődésére fordíthat.

Miért jó, hogy éljünk ezzel a jogunkkal? Nem kerül semmibe, esetleg tíz perc az űrlap kitöltése; hozzájárulhatunk a közpénz hatékony elköltéséhez, a magyar közösségi problémák megoldásához és a környezetünknek, annak a helységnek, közösségnek a fejlődéséhez, ahol lakunk; segíthetünk azokon a személyeken, akik rászorulnak, támogatva olyan szervezeteket, melyek velük foglalkoznak.

Mit kell tennie ahhoz, hogy rendelkezzen adója 2%-ával? Először is ki kell választania azt a civil szervezetet, melyet támogatni szeretne, a második lépés a szervezet adatainak a megszerzése, továbbá ki kell töltenie az adóbevallási űrlapot és el kell postáznia a Pénzügyhöz. Ennyire egyszerű, mégis ily módon nagymértékben hozzájárulhat a romániai ma-

gyar társadalom fejlesztéséhez.

Ne feledje! Ez az összeg nem adományozást jelent, hanem egy közvetlen döntési lehetőséget nyújt az állami költségvetés egy része felett, mely által minden egyes adóköteles személy átirányíthatja adója 2%-át egy civil szervezetnek.

Társaságunk adatai:

Megnevezés: Asociația Economiştilor Maghiari din România

Cím: 400440 Cluj Napoca, str. Aurel Suceiu, nr. 12, jud. Cluj

Adószám: 6316895

Bankszámlaszám: RO79RNCB2200000088780001

Bank: BCR Cluj

Támogatását, mellyel Ön is hozzájárul a közgazdászok közös céljainak eléréséhez, előre is köszönjük!

*

Dr. Kaposi Zoltán, a Pécsi Tudományegyetem docense, *Gazdaságtörténet* témakörben fog előadást tartani:

- 2007. március 30-án, 730–1040, valamint 1410–1720 között a 001-es teremben,
- 2007. március 31-én, 900–1200, valamint 1400–1700 között a 001-es teremben.

*

Dr. Korompai Attila, a Budapesti Corvinus Egyetem professzora, *Természeti erőforrások gazdaságtana* címmel 2007. április 18.–május 4. között tart előadásokat a Kar mesteris hallgatói és minden érdeklődő számára. Az előadásokról további pontosítást a későbbiekben közlünk a Kar harmadik emeletén található hirdetőtáblán.

Dr. Szerb László, a Pécsi Tudományegyetem docense, *Kis- és Középvállalkozások menedzsmentje* címmel 2007. április 11–14. és április 20–21. között tart előadásokat a Kar mesteris hallgatói és minden érdeklődő számára. Az előadásokról további pontosítást a későbbiekben közlünk a Kar harmadik emeletén található hirdetőtáblán.

*

A BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kara (Teodor Mihali u. 58–60. sz.) a következő előadásokat hirdeti meg hallgatói és minden érdeklődő számára:

Dr. Bokros Lajos, a Central European University (CEU) professzora, *Nemzetközi pénzügyek* címmel előadást tartott a következő időpontokban:

- 2007. március 15-én, 14,10–17,20 között a 009-es teremben,
- 2007. március 16-án, 12,30–15,40 között a 022-es teremben,
- 2007. március 17-én, 10,00–13,00 között a 022-es teremben.

Rezumatul revistei

Refinanțarea, instrument de politică monetară BCE

ANDREA HORVÁTH

În această lucrare am încercat să prezint pe scurt, atribuțiile și funcțiile principale ale BCE precum și Eurosistemul. Politica monetară a BCE are ca obiectiv final menținerea stabilității prețurilor, dar pentru atingerea acestui obiectiv folosește anumite pârghii și instrumente, și parcurge anumite trepte ale politicii monetare. Baza monetară este un element foarte important în cadrul politicii monetare, iar nivelul acesteia depinde foarte mult de metodele de refinanțare practicate de BCE. Capitolul 3 cuprinde descrierea principalelor tipuri de refinanțare și a urmărilor aplicării acestor tipuri de refinanțare. În ultima parte a lucrării am încercat să definesc principalele diferențe între refinanțarea pe termen scurt respectiv pe termen lung.

***

Rata dobânzii, instrument de politică monetară (Studiu de caz pe baza datelor furnizate de Banca Națională a României și Institutul Național de Statistică)

JÁNOS-ZOLTÁN TASNÁDI

În această lucrare mi-am propus să analizez principalele instrumente de politică monetară utilizate de Banca Națională a României, în special rata dobânzii. Astfel, lucrarea cuprinde o parte descriptivă a politicii monetare și instrumentele folosite în implementarea politicii monetare.

În primul rând am încercat să definesc politica monetară, ca o parte integrată a politicii economice, și să prezint obiectivele politicii monetare.

În lucrare sunt prezentate instrumentele directe și indirecte de politică monetară, prin care banca centrală își implementează “programul monetar”. Pentru a putea realiza legătura dintre rata dobânzii și politica monetară am prezentat pe scurt formele și rolul dobânzii, precum și fundamentarea ratelor dobânzilor, și legăturile acestora cu variabilele macroeconomice.

***

Economia orașului Tg.-Secuesc din ultimii ani (2000–2006)

Dr. ALBERT MÁRTON – CSONGOR CSŐSZ

După un scurt istoric al structurii economice din cele trei secole anterioare secolului XXI., în lucrare, cu ajutorul datelor statistice oferite însăși de primăria orașului, se analizează executarea bugetului local al localității Tg. Secuesc, studiul cuprinzând cu începere de anul 2000 o perioadă de șase ani.

Tabelele statistice prezentate în lucrare reflectă schimbările intervenite în perioada analizată, mai cu seamă prin prizma echilibrului bugetar al orașului pe fiecare an aparte, examinate și comparate beneficiile și cheltuielile bugetare anuale, fiind în centrul atenției autorilor beneficiile sistemului fiscal, repartizarea cheltuielile bugetare pe titlurile învățământului, culturii, serviciilor, investițiilor și asigurărilor sociale.

Autorii mai atrag atenția asupra faptului că în perioada analizată este un proces nefavorabil privind folosirea forței de muncă, datorită creșterii permanente a disponibilităților.

***

Analiza cumpărării autovehiculelor în România

TÜNDE PÉTER

Scopul lucrării mele a fost prezentarea serviciile leasing, firmelor care sunt interesați să-și efectueze un astfel de formă de finanțare pentru cumpărarea unui autovehicul.

În capitolele lucrării am analizat avantajele și dezavantajele leasingului și în același timp am comparat această formă de finanțare cu finanțarea din credite și cu cea de închiriere a autovehiculului.

În urma analizei am ajuns la concluzia că închirierea autovehiculului este cea mai costisitoare dintre cele trei forme de finanțare, iar leasingul este considerat cel mai avantajos din punctul de vedere al firmei. Cu ajutorul leasingului aceste firme țin pasul cu evoluția tehnică deoarece își pot schimba autovehiculele vechi cu cele mai noi tipuri.

***

Locul vieții economice în societate

JÓZSEF SOMAI

Autorul își exprimă părerea lui identică cu cele exprimate de dr. Csávossy György președintele onorific al RMGE, prin articolul intitulat „Învățământul unei vizite inalte”, apărut în revista *Erdélyi Gazda* (martie, 2007). În articolul respectiv se susține importanța în societate a economiei în general și situația precară din provincie în special. În cele două articole se arată identic adâncirea agravării problemelor sătești. Cei doi președinti de onoare, accentuează necesitatea acordării unei atenții mai deosebite asupra stării actuale din teritoriu sătesc.

Contents

Refinancing Operations Instrument of ECB's Monetary Policy

ANDREA HORVÁTH

In this thesis I present the main responsibilities of ECB and the goal of ECB's monetary policy: price stability in euro area. To achieve this goal, monetary policy uses different instruments, one of them is the refinancing operation, which can take place in various types. You will find in this thesis types of refinancing operations, and the consequences these operations have, and the way they influence the interest rate, monetary base, and finally the implementation of monetary policy.

***

Interest Rates – The Role in Monetary Policy (Casework Based on Information Obtained From BNR and INSS)

JÁNOS-ZOLTÁN TASNÁDI

This work contains the analysis of main monetary instruments used by the National bank of Romania, especially interest rates, and a study of interest rates between 2001 - 2005.

The interest rates determine the stance of the BNR's monetary policy. The primary objective of the BNR's monetary policy is to maintain price stability. Using interest rates as an integrated part of monetary policy is the best way monetary policy can make to economic growth.

Monetary policy operates by steering short term interest rates influencing economic development. In presenting the mechanism of monetary policy I have presented the connection between monetary and economic development policy.

***

The Economical Situation of Targu Secuiesc in the Latest Years (2000–2006)

Dr. ALBERT MÁRTON – CSONGOR CSÓSZ

In the study, after a short history of the economical structure from the latest 3 centuries, with the help of statistical data offered by the mayors' office itself the execution of the town's, TG Secuiesc, local budget is analyzed including a period of 6 years starting with the year 2000.

The statistical tables presented in the study, indicates the changes that mediated during the analyzed period, compared the benefits and the costs of the annual budget, emphasizing the benefits of financial system, the distribution of public expenditures regarding to the education, culture, services, investments and social insurance.

***

The Analysis of Vehicle-Purchase in Romania

TÜNDE PÉTER

The aim of my work was to present leasing services to those companies which are interested to benefit from such kind of possibility to buy a vehicle.

In the chapters of my work I analysed the advantages and disadvantages of the leasing, and at the same time I compared this kind of possibility with other possibilities through credits, and with renting a vehicle.

After my analysis I reached the conclusion that renting a vehicle is the most expensive these three possibilities, and the leasing is considered to be the most advantageous from the firm's point of view. With the leasing these firms can keep up with the technical development, because they can change their old vehicles to the most modern types.

***

The Function of Economical Life in Society

JÓZSEF SOMAI

The writer expresses his opinion, which is as a matter of fact identical with the one sustained by dr.Csávossy György, the honorary president of AHFR, through the article "Education of a high visit", which appeared in the periodical named Transilvanian Farmers (march, 2007). In this article the importance of economics in society in general and in provincial situation in special is sustained. The two honorary presidents put more accents on the necessity of a higher attention upon actual status in the area of villages.

***

Cuprins

ANDREA HORVÁTH

Refinanțarea, instrument de politică monetară BCE 3

JÁNOS-ZOLTÁN TASNÁDI

Rata dobânzii, instrument de politică monetară
(Studiu de caz pe baza datelor furnizate de Banca Națională a României
și Institutul Național de Statistică) 9

DR. ALBERT MÁRTON – CSONGOR CSŐSZ

Economia orașului Tg.-Secuiesc din ultimii ani (2000–2006) 16

TÜNDE PÉTER

Analiza cumpărării autovehiculelor în România 31

JÓZSEF SOMAI

Locul vieții economice în societate 42

CSABA PÁSZTOR

Noutăți în legislația economică și financiară 46

Comunicări 49

Rezumatul revistei în limba română și engleză 51

Contents

ANDREA HORVÁTH

Refinancing Operations Instrument of ECB's Monetary Policy 3

JÁNOS-ZOLTÁN TASNÁDI

Interest Rates – The Role in Monetary Policy (Casework Based on
Information Obtained From BNR and INSS) 9

DR. ALBERT MÁRTON – CSONGOR CSÓSZ

The Economical Situation of Târgu Secuiesc in The Latest Years 16

TÜNDE PÉTER

The Analysis of Vehicle-Purchase in Romania 31

JÓZSEF SOMAI

The Function of Economical Life in Society 42

CSABA PÁSZTOR

Novelties of The Field of Economical and Financial Law 46

News 49

Contents of the Paper in Romanian and English 51
